

Roskilde Universitet
Den samfundsvidenskabelige bachelor

Vejleder: Sune Beck

SAM-C-20

Alexandra Lutrynova: 71012

Casper Melander Heitmann: 71220

Daniel Frederik Otman Stuhr Christensen 71557

Rasmus Tornsø Jørgensen: 71153

Tobias Molberg Knutzen: 71889

Gruppe 5

Forøget mistillid til regeringen under covid-19

25. maj 2021

Tegn: 136.492

Indholdsfortegnelse

1.0 Abstract.....	3
2.0 Indledning.....	3
2.1 Problemfelt	3
2.2 Problemformulering	6
2.2.1 Arbejdsspørgsmål	6
2.2.2 Uddybning af problemformulering	6
2.2.3 Begrebsafklaring	6
2.2.4 Forforståelse	8
3.0 Beskrivelse og begrundelse af metode.....	9
3.1 Deltagerobservation	9
3.1.1 Udførelse af deltagerobservation	10
3.2 Interviews.....	11
3.2.1 Udvalgelse af deltagere	11
3.2.2 Udarbejdelse af interviewguide	12
3.2.3 Beskrivelse og begrundelse af interviewspørgsmål	13
3.2.4 Udførelse af interviews	14
3.3 Ethiske overvejelser	15
3.4 Beskrivelse og begrundelse af teorivalg	17
3.4.1 Axel Honneth.....	18
3.4.2 Hartmut Rosa	21
3.5 Beskrivelse og begrundelse af empirivalg.....	24
3.5.1 Deltagere	24
3.5.2 Sekundæremperi.....	25
4.0 Analyse	27
4.1 Hvilken betydning har regeringens håndtering af covid-19 haft for befolkningens følelse af inddragelse og anerkendelse?	27
4.2 Hvordan har befolkningen oplevet regeringens håndtering af covid-19?	32
4.3 Hvilken betydning har covid-19 haft på befolkningens hverdag?	37
4.4 Hvilken rolle har covid-19 haft for polariseringen af befolkningen?	42
5.0 Diskussion	48
5.1 Kritisk vurdering af projektets forskningsresultater	48
5.2 Kritisk vurdering af projektets metode og teori	49
5.3 Kritisk vurdering af projektets validitet og reliabilitet	52
6.0 Konklusion.....	54
7.0 Litteraturliste	56

1.0 Abstract

Under the current covid-19 pandemic, there has been a rise of distrust towards the government as a result of how, they have handled the situation. The project is assigned to investigate the sociostructurally mechanisms, that could have led to a possible social and political polarization among inhabitants in the Kingdom of Denmark.

The purpose of this project is to discuss and derive a possible prevention of future polarization, and the used theories starting point is based on Axel Honneth theory about acknowledgement and Hartmut Rosas theory about acceleration and alienation.

The used methods rely on qualitative interviews of people affected by the restrictions linked to covid-19 and a participant observation of a demonstration against the covid-19 restrictions. Furthermore, the support of the qualitative data comes from the HOPE-project, which aims to track the well-being and dissatisfaction of the Danish people under the covid-19 pandemic. Therefore, this project is set to study the consequences of the government's restrictions. This project will explore the different and significant impact that the covid-19 pandemic had on their everyday life. Through analysing of the interviews, this project will develop a further understanding of the aspect from both sides in the debate of the government's handling of covid-19.

2.0 Indledning

I dette projekt ønsker vi at undersøge den stigende polarisering i Danmark blandt befolkningen og den stigende mistillid til regeringen under covid-19 og restriktionerne som følge af denne. Til det vil der foregå en beskrivelse og et indblik i enkelte individers opfattelse og forståelse af regeringens håndtering af covid-19.

Projektet vil tage udgangspunkt i fagene politologi og sociologi, hvor politologi vil anvendes til at undersøge magtudøvelsen mellem regeringen og borgere. Sociologi vil blive anvendt til at undersøge de sociale dynamikker, som ligger til grund for polarisering og splittelse i samfundet.

2.1 Problemfelt

Onsdag aften d. 11. marts 2020 afholdt statsministeren, Mette Frederiksen, pressemøde om nedlukning af Danmark grundet pandemien covid-19. Dette indebar en markant nedlukning af landets aktiviteter såsom dagtilbud, uddannelses- og kulturinstitutioner, arbejdspladser, som ikke varetog kritiske funktioner m.m. (Regeringen, 2020). Pressemødet medførte

bekymring, utryghed og frygt hos befolkningen samt øget tillid til regeringens håndtering af krisesituationen (Mosbech, 2020). Nedlukningen af Danmark medførte ændringer i danskernes dagligdag, som bl.a. skyldtes restriktioner med forsamlings- og udrejseforbud. Kort tid efter blev covid-19 hasteloven vedtaget, som udvidede den juridiske ramme for regeringens magtbeføjelser (Toft, 2020). Denne blev senere til epidemiloven, som gav sundhedsministeren beføjelser til at udstede regler uden forudgående forelæggelse for regeringen og epidemikommissionen (Retsinformation, 2020).

Efter nedlukningen begyndte der at opstå uenigheder i dele af befolkningen og i folketinget, grundet oplevelsen af tvang og frihedsberøvelse samt de udvidede magtbeføjelser fra epidemiloven. Hermed opstod der begyndende mistillid til regeringens håndtering af krisen og de politiske institutioner (Lindholt & Petersen, 2021, 2).

I folketinget opstod der bred uenighed blandt de politiske partier for genåbning af landet (Kragestein, 2020). Denne uenighed kunne både ses i nyhederne og på de sociale medier, hvor politikerne begyndte at skildre deres kritiske meninger om den måde, som regeringen håndterede covid-19 på. Der kan argumenteres for, at dette medførte, at det var acceptabelt at kritisere og skælde ud i det offentlige rum. Dette resulterede i en splittelse samt en hård og unuanceret tone, som sås hos politikerne, men som også begyndte at vise sig i befolkningen. Flere har oplevet at blive skældt ud, udskammet i virkeligheden og på de sociale medier. Det kan formodes, at de sociale medier har haft den effekt, at det er blevet lettere at udskamme mennesker og grupper, som ikke har samme overbevisning som en selv (Rabøl, 2020).

I HOPE-projektet, foretaget af Michael Bang Petersen og Andreas Roepstorff, vurderes det, at der er opstået en begyndende polarisering i samfundet. Dette ses bl.a. ved, at tilliden til regeringen har været faldende over tid, samt at ca. 30 % af befolkningen mener, at regeringens håndtering af covid-19 har været for vidtgående (Petersen & Roepstorff, 2021, 2). Årsagen til polariseringen er, ifølge projektet, genåbningsdiskussionen i maj 2020 og minksagen i november 2020 (Lindholt & Petersen, 2021, 3).

Da landet blev lukket ned i marts 2020, overholdt en stor del af befolkningen restriktionerne. Dog kunne man se med tiden, at befolkningen blev "moralsk udmattede", og der kom et fald i overholdelse af restriktionerne. I HOPE-projektet kan det bl.a. ses, at befolkningen løbende er begyndt at omgå flere. Ligeledes ses der en stigende udvikling i andelen af befolkningen, der ikke kan eller vil blive ved med at overholde restriktionerne (Petersen & Roepstorff, 2021,

18). Ydermere viser en HOPE-projektet, at andelen af danskere er begyndt at vaske hænder mindre (Mosbech, 2020). Denne tendens ses samtidig med, at tilliden til regeringen begynder at falde (Petersen & Roepstorff, 2021, 14).

På trods af den stigende udmattelse ift. overholdelse af restriktionerne er Danmark det land i HOPE-projektet, der scorer højest ift. borgernes tillid til regeringen. Derudover er Danmark det land, som er mindst bekymret for afdemokratisering (ibid, 12+14).

Den længerevarende krise har medført et stigende niveau af mistrivsel i form af ensomhed og stress, som ses højest hos befolkningsgruppen i alderen 18-34 (ibid, 17). HOPE-projektet har undersøgt årsagen til denne mistrivsel og har vurderet, at dette bl.a. skyldes, at store dele af befolkningen har fulgt restriktioner, og de derved ikke har været i kontakt med nære venner og familie. Endvidere har HOPE-projektet konkluderet, at befolkningen ikke har opnået tilstrækkeligt med motion og derfor ikke er tilfreds med deres liv for nuværende.

Et andet aspekt af utilfredsheden ligger også i de økonomiske konsekvenser, som covid-19 restriktionerne har resulteret i. En analyse fra SMVdanmark, som angiveligt bygger sine data fra Finansministeriet, viser, at nedlukningen af de liberale erhverv medfører et økonomisk tab på ca. 20 mio. kr. dagligt. Endvidere viser analysen, at to ud af tre frisører siden nedlukningen i marts 2020 har opbygget en højere gæld (SMVdanmark, 2021, 3). Dette er sket på trods af regeringens hjælpepakker, som er et økonomisk tilskud til de berørte liberale erhverv (Bennedsen, et al., 2020). Nogle enkelte butikker har udvist deres utilfredshed overfor regerings håndtering af covid-19 ved at holde åbent på trods af restriktionerne. Dette har de følt sig nødsaget til, da de ikke har haft oplevelsen af at være tilstrækkeligt kompenseret i form af hjælpepakkerne under lockdownen. De har oplevelsen af, at regeringens beslutninger er usolidariske, og at der er manglende transparens (Søe, 2021). Endvidere viser et studie fra Aalborg Universitet, at nedlukningen af arbejdspladser og hjemsendelse af medarbejdere medfører utryghed, usikkerhed for fremtiden, stress og frustration (Bredgaard, et. al., 2020, 51).

Derudover medfører nedlukningen følelsen af magtesløshed, og der kan argumenteres for, at dette har resulteret i grupperinger i dele af befolkningen. Et aktuelt eksempel er de nuværende demonstrationer, som organiseres af gruppen "Men in Black" via de sociale medier. Denne utilfredshed ses især blandt den yngre del af befolkningen, som kæmper for de liberale værdier med anvendelse af slagord som "Frihed for Danmark". Denne gruppe afviser at være en højrefløjsbevægelse men derimod at være en folkebevægelse (Sjöberg, 2021).

2.2 Problemformulering

Dette projekt vil tage udgangspunkt i den nedenstående problemformulering:

Hvorfor er der opstået en mistillid til regeringen under covid-19, og hvorvidt har det ført til en social og politisk polarisering i det danske samfund?

2.2.1 Arbejdsspørgsmål

- Hvilken betydning har regeringens håndtering af covid-19 haft for befolkningens følelse af inddragelse og anerkendelse?
- Hvordan har befolkningen oplevet regeringens håndtering af covid-19?
- Hvilken betydning har covid-19 haft på befolkningens hverdag?
- Hvilken rolle har covid-19 haft for polariseringen af befolkningen?

2.2.2 Uddybning af problemformulering

Den første del af problemformuleringen; "hvorfors er der opstået en mistillid til regeringen under covid-19" har fokus på anerkendelsesteorien og uretsbevidsthed fra Axel Honneth. Vi vil ud fra Axel Honneths teori om anerkendelse forsøge at opnå en forståelse af mistilliden til regeringen, og hvorvidt covid-19 restriktionerne har haft en effekt på dette. Hvorvidt har manglende anerkendelse og inddragelse af befolkningen ført til øget mistillid?

Den anden del af problemformuleringen; "hvorvidt har det ført til en social og politisk polarisering i det danske samfund" tager fokus i Hartmut Rosas teori omhandlende accelerationssamfundet, hvor der fokuseres på den teknologisk acceleration, acceleration af sociale forandring, acceleration af livets tempo og fremmedgørelse. Hvordan påvirker accelerationssamfundet den sociale forandring og den politiske diskussion på de sociale medier med særlig fokus på covid-19's påvirkning og den danske befolknings hverdagsliv?

2.2.3 Begrebsafklaring

I dette afsnit vil vi uddybe og forklare nedenstående begreber for at opnå en fælles forståelse. Dette gør vi for at læser har samme forståelse af begreberne som gruppen.

Mistillid

Mistillid betyder i sin essens mangel på tillid (Den Danske Ordbog 1). I vores projekt tænker vi mistillid som den manglende tillid, som befolkningen har overfor regeringen. Stoler befolkningen på, at regeringen vil dem det bedste og gør deres bedste for at sikre danskernes velvære?

Regeringen

Med regeringen menes der den siddende regering i form af Socialdemokratiet og dets støttepartier, som har haft styringen under covid-19-pandemien. Vi kigger på regeringen som en etableret organisation, som gerne vil opnå sine mål gennem en koordineret indsats (Christensen & Jensen, 2019, 11).

Polarisering

Polarisering betyder i sin form “en proces eller udvikling, hvor noget, f.eks. holdninger, udtryk eller sociale grupper, splittes op i skarpe modsætninger” (Den Danske Ordbog 2). Projektets forståelse af polariseringen kommer sig af en stigende mistillid til regeringen som følge af deres covid-19 håndtering.

Social- & politisk polarisering

Med disse begreber mener vi, at jo mere politikerne deler deres holdninger og udstiller hinanden på de sociale medier, desto mere begynder den danske befolkning at splittes. Den sociale polarisering er i vores optik en effekt af den politiske polarisering.

Det danske samfund

Det danske samfund omfatter den danske befolkning, deres holdninger og deres meninger. Vi vil med det danske samfund forsøge at opnå en dyb viden omkring, deres ståsted og hvilke problemer eller gode ting de oplever i samfundet.

Sociale medier

Med de sociale medier forstås der ikke-fysiske platforme, hvor der er mulighed for en offentlig debat i befolkningen. Det kan eksempelvis være Facebook, Twitter, Instagram m.m., som typisk ses at være anvendt af et bredt udsnit af den almene befolkning, samt politikerne. På disse platforme ses der, at politikerne ofte giver udtryk for deres politiske standpunkter, hvilket skaber debat som ofte fører til en hård tone.

2.2.4 Forforståelse

I dette projekt forsøger vi at forstå problemet fra begge sider ud fra vores egen forforståelse med udgangspunkt i et hermeneutisk synspunkt, hvor man fortolker alt, man oplever. Dette sker både bevidst og ubevidst (Ebdrup, 2012). Dette gør derfor, at projektet ikke vil kunne undgå at være præget af vores egne holdninger, da projektet fortolkes ud fra vores allerede eksisterende forståelse. På den anden side forsøger vi også at forholde os professionelt for at fremme sandfærdige resultater.

Forud ud for projektet har vi en fælles forforståelse til “Men in Black” og andre modstandere af regeringen ud fra, hvad vi tidligere har set og læst i medierne. Dette betyder, at vi allerede inden demonstrationen har et stereotyp billede af deltagerne. Stereotypen indebærer erhvervsuddannede, hooligans og konspirationsteoretikere, hvilket medfører en nervøsitet for deltagelse, da der er risiko for konfrontation med politiet under demonstrationen.

De hermeneutiske principper har til formål at sikre gyldige fortolkninger ift. indsamlet empiri til bl.a. deltagerobservationsstudiet. Feltnoterne til demonstrationen vil være præget af gruppens fordomme og tidligere erfaringer (Kvale & Brinkmann, 2015, 276).

3.0 Beskrivelse og begrundelse af metode

Projektet tager udgangspunkt i to normative teorier, hvor der anvendes to kvalitative undersøgelsesmetoder. Den ene undersøgelsesmetode er et deltagerobservationsstudie fra en demonstration arrangeret af modstandsgruppen “Men in Black”. Den anden undersøgelsesmetode er semistrukturerede interviews med deltagere, som enten er for eller imod regeringens håndtering af covid-19.

Udarbejdelsen af interviewspørgsmålene tager udgangspunkt i gruppens egen forforståelse og valgte teori ud fra temaerne: covid-19, polarisering, mistillid og uretsbevidsthed.

Undervejs i projektet blev der ændret strategi, da det oprindeligt var tiltænkt, at der skulle have været afholdt et fokusgruppeinterview med medlemmer fra “Men in Black” eller en blanding af deltagere, som enten var for eller imod regeringen. Dog blev udfaldet ikke således, grundet udfordringen med at etablere kontakt til medlemmer fra “Men in Black”. Derudover var vi også udfordret af restriktionerne fra covid-19 og distancerne imellem deltagerne. Projektet vil derfor ikke tage udgangspunkt i “Men in Black”, men i stedet fokusere på den polarisering, som sker i det danske samfund under covid-19.

Vi søger i projektet at opnå et nuanceret perspektiv ift. regeringens håndtering af covid-19.

I det nedenstående afsnit vil der blive redegjort for valg af metoder samt metodiske overvejelser indenfor bl.a. udvælgelse af deltagere og det etiske perspektiv.

3.1 Deltagerobservation

Deltagerobservation er en specifik dataproduktionsmetode, hvor mennesker i felten observeres og følges i en vis periode. Dette gøres ved, at man både undersøger og deltager i felten (Mørch, 2019, 180). I dette projekt anvendes denne metode til at indhente datamateriale for at opnå en forståelse af, hvad det giver demonstranterne at deltage i en demonstration. Metoden anvendes også til at forstå, hvorfor demonstranterne mener, at demonstrationer er nødvendige.

Forud for deltagelse i observationsstudiet forsøger vi i den forberedende fase at opnå en baggrundsviden gennem bl.a. podcasts, HOPE-projektet, dokumentar om “Men in Black” (TV 2, 2021) og generelt artikler. Vi vurderer, denne baggrundsviden som værende relevant, da vi søger at opnå en generel forståelse af den begyndende polarisering i samfundet, den

stigende mistillid til regeringen, samt hvordan “Men in Black” og disses demonstrationer er struktureret.

3.1.1 Udførelse af deltagerobservation

Vores formål med deltagerobservationsstudiet er, at det skal give en god forståelse af den polarisering, som sker i samfundet samt give et perspektiv, som kan anvendes, når der skal formuleres empiriske interviewspørgsmål (Mørch, 2019, 180).

De forberedte spørgsmål skal til demonstrationen bruges som en guideline ift., hvad der skal være fokus på og hvilke spørgsmål, der skal stilles. Der opstilles nogle mulige temaer såsom; mistillid, respondentens holdning til regeringen, deltageres forståelse/oplevelse af restriktioner samt en observation af de sociale dynamikker, som sker i en gruppe. Nogle af de spørgsmål, der stilles er: *”Hvad får dig til at deltage i demonstrationerne?”*, *”Hvordan har du oplevet covid-19 nedlukningen?”*, *”Hvordan forholder du dig til restriktionerne?”* og fornemmelsesvis også *”Hvilken politisk overbevisning har du?”*. Dette gør vi for at undersøge en angivelig sammenhængen mellem adspurgtes politiske overbevisning og bevægelsens værdier.

Gruppen deltager i demonstrationen på Nørrebro d. 13. marts 2021 i 2-3 timer. Her kan der argumenteres for, at vi er deltagende i denne demonstration, da vi er blandt deltagerne og interagerer med dem. Under demonstrationen tager vi kontakt til en god blanding af deltagerne, hvor nogle er hætteklædte, nogle er unge, andre middelaldrende osv. Vi indgår i dialog med deltagerne, og får her mulighed for at stille uformelle og ustruktureret spørgsmål for at forstå felten, deltageres formål med demonstration samt deltageres tilknytning til miljøet og disses perspektiver. Dette giver en substans i de sociale dynamikker.

Vi er meget opmærksomme på at forebygge fejlkilder, hvorfor vi har stor fokus på at være autentiske og imødekommende. Dels for at opnå tillid og dels for at undgå Hawthorneeffekten, som er, hvor deltagerne ændrer adfærd, når de ved, at de bliver observeret, hvilket kan skade validiteten af observationerne (Aarhus Universitet, u.å.). Vi i gruppen har som de eneste mundbind på, hvorfor vi helt naturligt skiller os ud fra mængden. Dette påvirker nogle af kontakterne, og da vi tager kontakt til de hætteklædte unge, er det meget tydeligt, at de er generet og provokeret af vores mundbind. For at fremme tillid og dialog tager vi mundbindene af. Dette har nogen effekt, og nogle af deltagerne valgte at indgå i dialog.

Undervejs tages der billeder og videoer til dokumentation af vores observationer samt feltnoter; Det sagte, det observerede, måden deltagerne interagerede på samt andre indtryk, som endeligt kan anvendes i det analytiske arbejde.

Et par dage efter mødes gruppen igen, hvor der samles op på observationerne og noter, og hvor de sættes i kategorierne: Miljø, Typer af mennesker m.m. (Bilag 1).

3.2 Interviews

Vi vurderer, at det kvalitative forskningsinterview er en relevant metode til at indsamle empirisk materiale på, som kan hjælpe med at besvare vores problemformulering. Dette vurderes at give mulighed for at opnå en dybere indsigt i bestemte interviewpersoners livsverden, samt at opnå en indsigt i deres personlige holdninger til perspektiver og fænomener (Poulsen, 2019, 98). Ligeledes vil den semistrukturerede del medføre, at der er mulighed for at afvige fra interviewguiden, hvilket er relevant, hvis der opstår nye fænomener og perspektiver, som ikke tidligere har været overvejet. Herved kan der derfor stilles nye spørgsmål, der ikke nødvendigvis er forberedte. Dette vil give mulighed for at kunne få adgang til relevant og vigtig viden. Denne viden kan bruges til at opnå en forståelse af, hvordan individer oplever situationer, fænomener og begivenheder anderledes, ud fra forskellige erfaringer i deres egne livsverdener (ibid, 99). Det vurderes ligeledes, at denne metode kan give os adgang til viden, som ellers ikke kan fremskaffes andetsteds (ibid, 97). Dette grundet at det fortsat er et forholdsvis nyt tema, samt fordi at vi søger deltageres specifikke perspektiver, forståelser og holdninger til polarisering, mistillid til regeringen og covid-19 i Danmark generelt.

3.2.1 Udvalgelse af deltagere

I starten af projektet sætter vi os for at etablere kontakt til interviewdeltagere, som er en del af "Men in Black" og senere også "Frihedsbevægelsens Fællesråd". Vi starter med at spørge bekendte, om de har kontakt til nogen fra disse grupper, men dette giver ikke gevinst. Vi prøver derfor at undersøge, om disse bevægelser har en gruppe eller side på Facebook, hvilket de har. Vi skriver til begge grupper/sider, hvor vi spørger, om de kunne være interesseret samt om vi må slå et opslag op i grupperne. Desværre får vi intet svar, og det ene gruppemedlem bliver fjernet fra den ene side.

Vi ændrer herefter strategi, og i alt bliver 34 forskellige mennesker fra de to grupper kontaktet individuelt på Facebook (Bilag 2). Dette medfører i første omgang kun respons fra én, som bliver informeret om formålet med interviewet og projektet (Bilag 3). Desværre

stopper kontakten lige efter. Cirka fire uger efter kommer der endnu et svar fra en, som er kontaktet grundet aktivitet på “Men in Blacks” Facebook side, og denne ønsker at deltage. Han informeres også om projektets og interviewets formål (Bilag 3).

Da strategien med direkte henvendelse over Messenger ikke fungerer optimalt, skifter vi fremgangsmåde, og denne gang laver vi et Facebookopslag fra vores egne profiler samt et opslag på Instagram. Her får vi en del respons, og der er flere, som deler vores opslag. Vi får i alt kontakt til otte personer på Facebook, hvor vi vælger fem personer ud, som både er for og imod regeringens håndtering af covid-19.

Ud fra deltagerobservationsstudiet er oplevelsen, at det primært er deltagere fra lavere sociale lag, som deltager i demonstrationerne og er mod regeringen. Ifm. Facebookopslaget får vi respons fra bl.a. en jurist og en læge, som begge delvist er kritiske overfor regeringens håndtering. Vi finder dette interessant, fordi juristen har kendskab til retssystemet og ved, hvordan det fungerer, og det vil være interessant at inddrage hendes perspektiver. Lægen er interessant at interviewe, da han til hverdag arbejder i sundhedsvæsnet, som er påvirket af covid-19. Ved at inddrage disse, som begge har en akademisk uddannelse, kan det udvide og påvirke vores forforståelse og formentlig afkræfte vores hypotese om, at modstandere af regeringen er af lavere sociale lag.

Vi vælger at inddrage deltagere, som både er for og imod, da dette skal have til formål at give et perspektiv af polariseringen, og vi dermed giver os mulighed for at foretage et komparativt studie. Derudover ser vi en fordel i at have forskellige deltagere, hvor de enten er højtuddannet, medlemmer af modstandsbevægelser eller selvstændige.

3.2.2 Udarbejdelse af interviewguide

Der opstilles to interviewguides (Bilag 4), hvor den ene er projektets overordnede tematiske forskningsspørgsmål, som baseres på de valgte teories operationaliserede begreber. Disse forskningsspørgsmål er i et teoretisk sprog.

Ét forskningsspørgsmål kan undersøges via forskellige interviewspørgsmål, som er i den anden interviewguide (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 186-187).

Ud fra de overordnede forskningsspørgsmål udarbejdes interviewspørgsmålene for at sikre, at interviewspørgsmålene og dermed også svarene kan sættes i relation til de valgte teorier.

Ligeledes kan man opnå mere nuanceret og varieret informationer ved at gribe temaerne an fra forskellige vinkler. Disse spørgsmål er formuleret i hverdagsprog for at møde interviewdeltageren i dennes sted (ibid).

3.2.3 Beskrivelse og begrundelse af interviewspørgsmål

Vi gør brug af Steiner Kvale og Svend Brinkmanns model for “typer af interviewspørgsmål”, da denne giver en fin struktur på interviewets opbygning. Modellen består af ni spørgsmålstyper, som vi gennemgår nedenunder slavisk punkt for punkt (Kvale & Brinkmann, 2015, 190-191).

Indledende spørgsmål

I interviewenes begyndelse er det nærliggende at starte med *indledende spørgsmål*. Dette gør vi, da vi ønsker nogle spontane og righoldige beskrivelser af deltagerens egne oplevelser af de undersøgte fænomener. Et eksempel på dette er vores spørgsmål: “*Hvordan har du oplevet nedlukningen?*” (Bilag 5).

Opfølgende spørgsmål

Under udførelse af interviewene gør vi brug af *opfølgende spørgsmål*. Dette gør vi, da vi søger en yderligere uddybning af temaerne og en dyb forståelse for deltagerens holdninger om temaerne.

Sonderende spørgsmål

Der gøres ligeledes brug af *sonderende spørgsmål*, når vi søger uddybning af eventuelt korte svar.

Specificerede spørgsmål

De *specificerede spørgsmål* anvendes også under interviewene. Disse benyttes for ikke at have for mange generelle udsagn men derimod beskrivende svar. Et eksempel på dette kan være, hvor deltagerne spørges, om de selv har haft covid-19.

Direkte spørgsmål

Direkte spørgsmål benyttes til at få direkte svar på, hvad der er centralt og vigtigt for deltageren. Vi gør det ud fra de beskrivelser, som deltageren allerede har givet udtryk for. I vores interviewguide har vi formuleret spørgsmål, men under interviewene har vi skulle ændre en smule i formuleringen af de direkte spørgsmål.

Indirekte spørgsmål

Indirekte spørgsmål benyttes til at frembringe deltagerens egne tanker omkring andres forståelse af det undersøgte fænomen. Et eksempel kan være, at interviewer spørger: “*Bruger politikerne coronasituationen til deres egen fordel, eller gør de splittelsen større?*”.

Strukturerende spørgsmål

Strukturerende spørgsmål anvendes til at holde styr på interviewene. Disse spørgsmål benyttes for ikke at få deltageren til at løbe ud ad en tangent og for ikke at snakke for meget om noget, som ikke er relevant. På denne måde styres deltageren den rette vej.

Tavshed

Vi forsøger at gøre brug af *tavshed* for at give deltageren mulighed for at få tid til at overveje og reflektere over sine svar. Reflektionen over egne svar kan føre til, at deltageren selv bryder tavsheden med ny information.

Fortolkende spørgsmål

Vi benytter de *fortolkende spørgsmål* for at omformulere et svar eller forsøge at få en afklaring. Et svar fra deltageren kan være utydeligt, og der søges derfor en konkretisering af svaret. Derudover benytter man *fortolkende spørgsmål* til at lede deltageren mod et svar, som kan være brugbart for projektet.

3.2.4 Udførelse af interviews

Under projektet ændres vores fremgangsmåde til indsamling af empirien. Oprindeligt havde vi håbet på at foretage fokusgruppeinterviews med medlemmer fra “Men in Black”, men det var desværre ikke så nemt, som vi havde regnet med. Udfordringen med etablering af kontakt til disse er uvist, men vurderes at skyldes, at temaet er en smule tabubelagt, samt at det virker for sårbart og usikkert at deltage.

Grundet covid-19 og smitterisikoen vurderer vi, at det ikke er ansvarligt at lave fysiske fokusgruppeinterview. Samtidigt vurderes det at være risikabelt at afholde fokusgruppeinterview online, da der formodes at være øget risiko for, at der vil kunne opstå en hård tone mellem deltagerne, hvis der interageres over en skærm, som ikke er mulig at kontrollere. Vi beslutter derfor, at vi ikke vil kunne opnå det ønskede resultat, hvis vi foretager online fokusgruppeinterviews, hvorfor vi i stedet foretager online enkeltinterviews.

Forud for interviewene udleveres der til alle deltagere et dokument med information om projektets formål, samt hvordan interviewet vil forløbe (Bilag 3). Dette gør vi for at sikre, at alle deltagere er tilstrækkeligt informeret, samt at de har mulighed for at vurdere, om de reelt set er interesseret i at deltage. Før interviewene får vi både mundtligt og skriftligt samtykke fra deltagerne. Dog får vi ikke et skriftligt samtykke fra den ene af deltagerne, hvorfor der i starten af interviewet gøres meget tydeligt for deltageren, at han til hver en tid kan trække sit samtykke tilbage. Deltageren giver igen sit mundtlige samtykke.

Interviewene foregår, som tidligere nævnt, online med én deltager ad gangen, hvor det på forhånd er aftalt i gruppen, hvem der skal foretage interviewet for at mindske uro og afbrydelser. For at skabe trykthed og fremme tilliden imellem interviewpersonen og deltageren er det kun disse to, som har video slået til under selve interviewsituationen, imens de andre observerer og lytter. Samtalerne lydoptages, og interviewene deles efterfølgende ud imellem gruppemedlemmerne, så disse kan transskriberes. Herefter kontrolleres interviewene for at sikre fortroligheden.

Efter første interview tilføjes der et spørgsmål til interviewguiden: *“Hvordan oplever du, at politikerne deltager i den offentlige debat? Føler du, at de bidrager til en stigende splittelse i samfundet, eksempelvis på de sociale medier?”*. Dette gør vi, da vi vurderer, at vi mangler et perspektiv ift. den sociale debat og politikernes indblanding.

3.3 Ethiske overvejelser

Samfundsvidenskabelige undersøgelser tager som regel udgangspunkt i værdiladede og interessebetonede temaer, og projektet dækker over selv samme. Dette kan skabe nogle udfordringer i forhold til private og sensitive forhold, og derfor har undersøgelsen et ansvar for at handle etisk forsvarligt (Kristensen, 2019, 85). Da denne samfundsvidenskabelige undersøgelse beskæftiger sig med sociale, politiske og juridiske problematikker, er det vigtigt at have fokus på forskningsintegritet som en integreret del af hele projektet. Igennem forskningsetiske kompetencer skal der tages hensyn til forskellige berørte parter, såsom enkeltpersoner, grupper og organisationer, som er en del af eller blot bliver nævnt i undersøgelsen (ibid, 77). Hensyntagen vurderes og praktiseres ift. alle forskellige typer af deltagere. Dette er særlig vigtigt, når undersøgelsen berører personer, der er sårbare, socialt udsatte eller er del af marginaliserede grupper, da forskningen ikke må forværre situationen på grund af miskendelse (ibid, 84). Vores bestræbelser går på at skabe en undersøgelse, der hverken forværrer aktuelle situationer, drager for hurtige konklusioner eller forvolder unødige

skade, men i stedet sikrer faglig kvalitet og legitimitet igennem stadig kritiske standpunkter (ibid, 92).

Forskningsintegritet er beslægtet til forskningsetik og omhandler normer for god og redelig forskning. Disse bygger på tre sammenhængende principper; ærlighed, gennemsigtighed og ansvarlighed (ibid, 81). Vores undersøgelse ønsker at opfylde disse principper for at sikre troværdigheden af forskningen. Projektet søger også at følge de centrale, forskningsetiske, samfundsvidenskabelige retningslinjer, der lyder følgende:

1. Hensynet til berørte parter
2. Informeret samtykke og frivillig deltagelse
3. Privatlivets fred og fortrolighed
4. Anonymisering

Disse principper er ikke entydige, men anvendes inden for de faktiske områder, som vores undersøgelse tager udgangspunkt i. På denne måde tilpasses principperne undersøgelsens brændpunkter. Igennem undersøgelsesforløbet gøres disse principper til genstand for refleksion, hvorpå de afspejler sig i praksis (ibid, 83-83). På den vis dannes der grundlag for en gennemgang af deres anvendelse.

Hensynet til berørte parter

Under både vores deltagerobservation og interviews er der taget hensyn til de berørte parter. Hensynets formål er at beskytte de individers og grupperes velfærd, som er inkluderet i projektet (ibid, 84). Dette betyder, at der er gjort overvejelser om mulige, positive og negative konsekvenser for deltagerens velvære, og hvilke fordele og ulemper, der kan være for de enkelte, der måtte påvirkes af projektets resultater (ibid, 85).

Informeret samtykke og frivillig deltagelse

Før interviewene gøres der opmærksom på, at der skal opnås samtykke med deltagerne. Dette har til formål at sikre, at de personer, der ønsker at deltage, kan træffe beslutninger på et informeret grundlag (ibid, 85). Deltagerne informeres ligeledes om formålet med undersøgelsen, hvordan data skal bruges og samtidig også formidles. Endvidere gøres der opmærksom på, at deltagelsen er frivillig og anonym, og at det er muligt at trække sit samtykke tilbage, hvis dette ønskes. Samtykket gives af deltagerne selv og er derfor et aktivt informeret samtykke (ibid, 86).

Under deltagerobservationen til "Men in Black" demonstrationen er det ikke muligt at opnå aktivt samtykke. Her er det dog legitimt at tilsidesætte principperne, da det er en observation på et offentligt sted, hvor enkeltpersoner ikke kan genkendes (ibid, 87).

Privatlivets fred og fortrolighed

Igennem projektet er det vigtigt at behandle den indsamlede empiri med respekt for privatlivets fred. Dette gøres ved at behandle data fortroligt uden adgang for uvedkommende (ibid, 88).

Anonymisering

Deltagerne, der er nævnt i projektet, er anonymiseret for at reducere eventuelle negative konsekvenser, som undersøgelsen kan medføre. Deltagerne er anonymiseret i det omfang det er muligt, også selvom én deltager giver udtryk for, at det ikke er nødvendigt. Dette gøres, da deltageren muligvis ikke selv er klar over, hvilke konsekvenser det kan have, hvis identiteten afsløres i og med, vi arbejder med følsomt og sensitivt data. Alle deltagernes identitet er sløret på sådan en måde, at det stadig er muligt at formidle dybdegående viden om de undersøgte fænomener og samtidig sikre kvalitet som gennemsigtighed og gyldighed (ibid, 90).

3.4 Beskrivelse og begrundelse af teorivalg

I dette afsnit redegør vi for projektets teoretiske grundlag, som projektet vil tage udgangspunkt i. Derudover vil vi beskrive, hvordan vi vil anvende teorierne i projektet. Vi vælger at inddrage Axel Honneths (Honneth) og Hartmut Rosas (Rosa) teorier som vores teoretiske grundlag. Begge har tilknytning til Frankfurterskolen, som bygger på den kritiske teori med inspiration fra Freud og den marxistiske tankegang.

Frankfurterskolen opstod i 1929, og i 1931 tiltrådte Max Horkheimer som leder for skolen og Institut für Sozialforschung. Senere tiltrådte også Theodor Adorno, og sammen ville de personificere den kritiske samfundsteori og påvirke flere generationer (Ramsay, 2013, 192). I 1996 blev Honneth leder af skolen. Honneth arbejdede videre med grundlæggerne Theodor Adorno og Max Horkheimers arbejde (Andersen, 2013, 408).

Frankfurterskolen omhandler liberalisering fra den traditionelle samfundsteori sammensat af filosofi, sociologi og psykologi, hvor der reflekteres over de sociale og samfundsmæssige

strukturer. Frankfurterskolen og den kritiske teoris motiv baseres på, at samfundsvidenskaben bør undersøge magtforhold og strukturerer med det formål at frigøre mennesket fra undertrykkelse, tvang m.m. Skolens og teoriens intention er at stille spørgsmål til, hvorfor samfundet i relation til den teknologiske udvikling ofte ender i en destruktiv retning (Ramsay, 2013, 195).

I det nedenstående redegør vi for Honneths og Rosas relevans ift. projektet, samt hvordan teorierne vil anvendes til at besvare vores arbejdsspørgsmål og endelige problemformuleringen.

3.4.1 Axel Honneth

I projektet har vi valgt at inddrage Honneths teorier om anerkendelse og uretsbevidsthed. Disse teorier anvendes for at opnå en forståelse af, hvorfor der under covid-19 er opstået polarisering, hvor der ses stigende mistillid til regeringen og dennes håndtering af covid-19. Vi ønsker at redegøre for både anerkendelsesteorien og uretsbevidsthedsteorien samt vise, hvordan vi vil anvende teorierne ift. vores projekt. Dette vil ses i det nedenstående.

Honneths anerkendelsesteori er udarbejdet ud fra Georg Hegels anerkendelsesteori (Willig, 2003, 12). Anerkendelsesteorien af Honneth er delt op i tre forskellige anerkendelsessfærer: den familiære sfære, den retslige sfære og den solidariske sfære, hvor disse tre til sammen dækker over kulturelle, politiske og arbejdsmæssige fællesskaber. Disse sfærer udgør et ontologisk trin i individets udvikling, da et individ må erfare alle disse former for anerkendelse for at blive fuldt individuering. Disse anerkendelsessfærer fungerer også som selvstændige teoritekniske begreber (ibid, 14).

Den familiære sfære

I denne sfære oplever individet kærlighed, hvilket udløser en forudsætning for individets fundamentale selvtillid. Det er her, at individet lærer at indgå i intersubjektive forhold med andre individer samt at være i et forhold, hvor der modtages emotionel støtte. Individet erfarer, hvordan anerkendelsesbehovet dækkes igennem eksistensen af "den konkrete anden" (ibid, 15).

Kærlighedsforholdet mellem familie og venner udgør de symmetriske relationer, hvor individet kan opnå fortrolighed, modtage og give anerkendelse. Dette skaber den emotionelle

anerkendelse, hvilket giver individet adgang til at kunne udtrykke og agte sig selv i nære fællesskaber og samfundet (ibid).

Hvis anerkendelse ikke opnås, og individet oplever vold, druk og magt i denne sfære, kan det medvirke til, at individet får ødelagt sit psykiske sind, mister sig selv og tilliden til omverdenen (Nørgaard, 2005, 65).

Den retslig sfære

Den retslige anerkendelse opnås gennem anerkendelse af individets valg af moralske handlinger. Igennem universelle rettigheder vil individet opnå at føle sig ligeværdig med resten af samfundet, hvilket fører til en udvikling i individets selvagtelse. Anerkendelsen opnås her, igennem de lovmæssige relationer. Det, at individet er på lige fod med andre i samfundet, og at individet er en del af samfundet, kan medvirke til selvrespekt og give en følelse af anerkendelse (Willig, 2003, 16).

Hvis individet ikke opnår anerkendelse her, og hvis individet udelukkes for disse rettigheder, kan det medvirke til, at individet oplever social død og tab af selvagtelse (Nørgaard, 2005, 65)

Den solidariske sfære

Den solidariske anerkendelse er den, man finder gennem grupper og fællesskaber i samfundet, hvor individets deltagelse bliver anerkendt. Her kan individet opnå anerkendelse og finde andre, som individet kan genkende sig selv i. Individet kan blive anerkendt for at have de samme mål og visioner som andre i gruppen, hvor individet herigennem anerkendes for sine unikke evner, kvaliteter og bidrag til gruppen (Willig, 2003, 16-17).

I den solidariske sfære indløses selvværdsættelsen i en social solidaritet, som f.eks. ses i en gruppe, hvor fælles værdier og normer deles og dermed skaber et grundlæggende selvværd hos individet (ibid).

Oplever man degradering af sin status i en gruppe, kan individet opleve et tab af selvvirkeliggørelse, hvilket kan føre til tab af personlig selvværdsættelse og krænkelse (Nørgaard, 2005, 65).

Uretsbevidsthed

Oplevelsen af fravær af anerkendelse, velvillighed og respektfuldhed i mødet med en anden vil kunne medføre oplevelsen af uretsbevidsthed hos et individ. Dette fravær kan give oplevelsen af, at den anden ikke vil en det bedste (Holm, 2010, 37). Dette vil kunne forstås

som krænkelse af anerkendelsesforholdenes hvilket typisk ses hos undertrykte grupper i samfundet (Honneth, 2003, 56).

Uretsbevidsthed kommer ikke til udtryk som en kollektiv protest men snarere som en individuel følelse af krænkelse og mangel på anerkendelse. Dette vil hos den enkelte kunne komme til udtryk som brok (Lykkeberg, 2003), som f.eks. ses, når dele af befolkningen beklager sig over forsamlingsforbuddet og maskepåbuddet. Hos andre kan følelsen af krænkelse, uret og manglende anerkendelse opleves, når frisører ikke må holde åbent, og der er manglende hjælpepakker til erhvervsdrivende. Et andet eksempel kan også være minksagen, hvor der sættes spørgsmålstejn ift. eventuel lovhjemmel.

Denne brok, krænkelse og mangel på anerkendelse har under covid-19 haft tendens til at komme til udtryk på de sociale medier, hvor disse udviser deres utilfreds med regeringen og restriktionerne. En debat, som kom meget op i medierne, var minksagen. Minksagen kan argumenteres for at være en krænkelse af minkavlernes frihedsrettigheder og levevilkår. Minksagen har været oplevet som ekstra krænkende, da det har været uvist, om der har været lovhjemmel forud for hele udryddelsen af minkerhvervet, og minkavlerne har haft en følelse af, at der har været anvendt løgne og usandheder (Stie & Bohr, 2020).

Som tidligere beskrevet under anerkendelsesteorien vil mangel på anerkendelse kunne medføre mod- og subkulturer, hvor der forsøges at blive kompenseret for nedværdigelse og disrespekt (Willig & Petersen, 2001, 106). I disse grupperinger vil der kunne ses forskellige former for anerkendelse internt (Nørgaard, 2005, 66). Dette kan der argumenteres for, at der er sket under covid-19 i form af grupperne "Men in Black" og "Frihedsbevægelsens Fællesråd", hvor følelsen af uret deles og fremvises.

Oplevelsen af uret for individer og grupper i samfundet kan opstå ved, at regeringen f.eks. forsøger at forsvare sin egen magtposition i samfundet ved at indskrænke og kontrollere samfundet (Honneth, 2003, 61). Dette kan f.eks. gøres ved at afsprogliggøre de uretsramte. Det vil sige, at det skal være svært for modstandere af regeringen at kommunikere deres viden. Den anden måde at gøre dette på er at individualisere uretsbevidstheden. Her vil regeringen forsøge at isolere erfaringen af de sociale livsbetingelser med den forhåbning, at det bliver sværere at formidle uretten i f.eks. et belastet boligområde (Honneth, 2003, 64). Ift. dette projekt kan der argumenteres for, at denne afsprogliggørelse og kontrol ses ved dobbeltstraf ved alle covid-19-relateret forbrydelser. Derudover kan covid-19 restriktioner

også tolkes som regeringens måde at kontrollere det danske samfund på. Dette har medført en følelse af uret og krænkelser i dele af samfundet, som har medført demonstrationer.

Anvendelse af teori i projektet

Vi vurderer, at disse teorier er relevante ift. projektet, da der søges en forståelse af den polarisering, som er sket under covid-19. Dette formodes at kunne opnås ved at få en forståelse af evt. fravær af anerkendelse med fokus på især den retslige og solidariske sfære hos individer i samfundet. Dette kan formentlig også forklare, hvorfor der opstår grupper, som er mod regeringen og dennes håndtering.

Regeringen har fremsat nogle restriktioner og love, som dele af befolkningen kan opleve som krænkelser, hvor der dermed er fravær af anerkendelse.

Når der opstår denne polarisering i samfundet, kan der være problemer med at opnå solidarisk anerkendelse fra andre i samfundet. Dette formodes bl.a. at kunne føre til subgrupper i samfundet, såsom "Men in Black" og "Frihedsbevægelsens Fællesråd".

3.4.2 Hartmut Rosa

I projektet har vi valgt at inddrage Rosas teori om fremmedgørelse og acceleration, som har udviklet tre accelerationsbegreber. Vi ønsker at anvende disse teorier for at opnå en forståelse af, hvordan accelerationen i det senmoderne samfund og især under covid-19 påvirker individets hverdag og sociale grupper i det danske samfund. Derudover vil disse teorier blive anvendt til at give en forståelse af polariseringen under covid-19 samt de sociale mediers påvirkning af hverdagslivet.

Teknologisk acceleration

Det første accelerationsbegreb er den teknologiske acceleration i samfundet. Dette begreb omhandler den stigende acceleration i transport, kommunikation og produktionsprocesser, som har til formål at tilskynde en effektivisering af tid. Det vil sige, at den teknologiske udvikling har gjort det muligt at gøre ting hurtigere. Dette er med til at skabe ikke-fysiske platforme, der muliggør at løse problemer online, som førhen ikke var muligt. Dette ses f.eks. med internettet (Rosa, 2014, 21), som bl.a. har gjort det muligt at kommunikere og indsamle viden fra hele verden på få sekunder.

Acceleration af social forandring

Den anden form for acceleration er acceleration af social forandring, som omhandler de sociale forandringsprocesser, der ses i samfundet. Dette ses som acceleration af forandringstempoet, som ændrer sig hurtigere og hurtigere. Dette bevirker, at der opstår nye sociale fænomener og tendenser, som påvirker kulturen, mode, livsstil og holdninger m.m. i en stigende hastighed. Det sætter krav til individet om altid at kunne omstille sig og samtidig være i nuet. Et eksempel herpå kan være, at man historisk set ikke oplevede skilsmisser på samme måde førhen, som man gør i dag, hvor skilsmisser i dag er blevet normaliseret. Dette hænger sammen med det skiftende generelle samfundssyn ift., hvad der er rigtigt og forkert (ibid, 22-25).

Acceleration af livstempoet

Den tredje acceleration er acceleration af livstempoet, som omhandler en acceleration af tempoet i individers hverdag. Dette kan måles på to måder; Hvis man kigger subjektivt på accelerationen, vil en acceleration i livets tempo medføre en opfattelse af, at tiden er knap, og at disse er stressede. Individer bekymrer sig, om de kan holde trit med sociallivets tempo. Det tyder på, at globaliseringen og den "digitale revolution" bidrager til den sociale acceleration. Hvis man ser objektivt på accelerationen, er der belæg for, at menneskerne i samfundet generelt sover mindre, spiser hurtigere og kommunikerer mindre med familien i det senmoderne samfund end i de forrige generationer. En måde at måle denne acceleration på er ved at måle, hvor meget individerne multitasker, hvor de f.eks. snakker i telefon, laver mad og ser tv samtidig (ibid, 26-28).

Dette forekommer paradoksalt, at man på baggrund af den udviklede teknologiske acceleration stadig føler sig i tidsnød, og mennesker i det senmoderne samfund føler at have mindre tid.

Fremmedgørelse

Fremmedgørelse kan sættes ift. rummet, ting, handlinger, tiden, en selv og andre (Rosa, 2014, 96-111). Fremmedgørelse indikerer en forvrængning af relationerne mellem individet og verdenen og mellem "de forskellige måder, hvorpå et subjekt er placeret eller 'lokaliseret' i verdenen" (ibid, 96).

Fremmedgørelse ift. vores handlinger kan skyldes, at individer føler, at de ikke har tid til at sætte sig ordentlig ind i de ting, som de har med at gøre (ibid, 101), da vores handlinger påvirkes af konkurrence og af accelerationen (ibid, 104).

Individer har en øget tendens til hurtigt at blive draget af andre ting, hvorfor tingene ikke færdiggøres (ibid, 102-103). Dette kan komme til udtryk på de sociale medier, hvor man ofte ikke læser artikler færdigt og hurtigt danner sig en mening og holdning om noget.

Den stigende hastighed i samfundet medfører, at individer oplever, at de ikke kommer nogle vegne, og at verdenen hele tiden fortsætter med gå hurtigere, hvilket fører til, at individer føler sig i en "rasende stilstand" (Willig, 2014, 9). Essensen af fremmedgørelsesbegrebet er, at individer bliver fremmedgjort for sig selv og sine omgivelser på grund af stigende tempo og acceleration.

Anvendelse af teori i projektet

I dette projekt er disse teorier og begreber blevet vurderet som relevante ifm. covid-19.

Grundet accelerationssamfundet under covid-19 har befolkningen skulle forholde sig til de nye restriktioner og retningslinjer, som ofte har været udsendt og revideret løbende.

Accelerationssamfundet har muliggjort mange af regeringens restriktioner. Uden teknologiske redskaber såsom onlinemøder ville hjemsendelse af visse erhverv ikke være muligt. Dette har bl.a. bevirket, at flere har siddet alene derhjemme, som har medført ensomhed hos den enkelte og dertil for nogle en utilfredshed overfor regeringen (Petersen & Roepstorff, 2021, 17).

Der kan argumenteres for, at accelerationssamfundet opdeler befolkningen i dem, der godt kan følge med den stigende acceleration, og dem, der ikke kan. Denne opdeling i samfundet formodes at være med til at skabe en polarisering. Derfor har vi anvendt teorien til at se på, hvordan tempoet af nye restriktioner samt retningslinjer kan påvirke befolkningen.

I projektet har vi anvendt Rosas teori om fremmedgørelse og acceleration til at undersøge og forstå den polarisering, der er opstået på baggrund af de ekstreme holdninger og synspunkter, som er begyndt at forekomme på de sociale medier. Disse holdninger kommer til udtryk gennem en hård og barsk tone, hvilket også ses iblandt politikere (Petersen, 2019). De sociale medier er ikke kun operative, men fungerer også som et funktionsdygtigt redskab i "Men in Blacks" "kamp" imod regeringen og deres restriktioner. Sociale medier fungerer som en platform for hele organisationen.

Vi har benyttet fremmedgørelsesbegrebet til at belyse den fremmedgørelse, som individer har til teknologien og sig selv. Vi har undersøgt, om individer føler, at de har tid nok til at sætte sig ordentligt ind i covid-19-debatten, og om de føler sig fremmedgjorte af debatten og restriktionerne.

3.5 Beskrivelse og begrundelse af empirivalg

I dette afsnit redegøres der for projektets empiriske grundlag.

I dette projekt er der genereret egen primærempiri igennem kvalitative interviews. Dette for at opnå et indblik i deltagerens livsverden og forståelse af disses bevæggrunde til at indgå i en modstandsbevægelse mod regeringens epidemitiltag. Derudover har vi anvendt denne metode til at forstå, hvad det er for nogle mennesker, som deltager i disse bevægelser.

Vi har fået etableret kontakt med fem deltagere, som indgår anonymt i projektet. Ligeledes er der også anvendt sekundærempiri, som bl.a. består af forskning fra HOPE-projektet.

3.5.1 Deltagere

I projektet fik vi interviewet fem deltagere, som enten var med eller mod regeringen. Det var fem forskellige deltagere, som havde hver sin baggrund og oplevelse ift. regeringens håndtering af covid-19.

Den første, vi interviewede, var en studerende, som ved siden af sit studie havde sit eget securityfirma, og som havde været påvirket af nattelivets nedlukning. Han var i 20'erne, pro regeringen og havde en bestemt holdning og tilgang til de personer i samfundet, som er mod regeringen. I opgaven vil han blive omtalt som "den studerende".

Den anden, vi interviewede, var en mand i slutningen af 40'erne, som var meget imod regeringens håndtering, og som ikke troede på, at covid-19 fandtes. Han var stifter af "Foreningen Nej Til Tvangsvacciner", medstifter af "Frihedsbevægelsens Fællesråd" og samarbejdede med "Men in Black". I opgaven vil han blive omtalt som "entreprenøren".

Den tredje, vi interviewede, var også i slutningen af 40'erne. Han var selvstændig og havde været berørt af covid-19-restriktionerne. Han betegnede sig selv, som en del af "Men in Black" og deltog i demonstrationerne, men gik ikke ind for de voldelige tiltag under demonstrationerne. I opgaven vil han blive omtalt som "zoneterapeuten".

Den fjerde, vi interviewede, var en kvinde, som var i 20'erne. Hun var uddannet jurist og havde i starten af pandemien været for regeringen, men med tiden var hun begyndt at være

overvejende kritisk ift. regeringens håndteringen. I opgaven vil han blive omtalt som “juristen”.

Den femte, vi interviewede, var en mand i 30'erne og uddannet læge. Han var i starten for regeringen, men efter anden nedlukning var han overvejende mod regeringen. I opgaven vil han blive omtalt som “lægen”.

3.5.2 Sekundærempiri

I dette projekt har vi inddraget HOPE-projektet, da det vurderes relevant og aktuelt ift. vores projekt.

HOPE-projektet

HOPE-projektet er en tværdisciplinær forskning, hvor projektets formål er at forske i befolkningens adfærd og konsekvenserne af covid-19-epidemiens udvikling. Dette projekt ledes af Michael Bang Petersen, som er professor i statskundskab ved Aarhus BSS på Aarhus Universitet. Projektet bliver støttet af Carlsbergfondet, som har bevilliget 25 millioner kroner til projektet.

HOPE-projektet består af epidemiologiske data, som er genereret ud fra massive sociale datamængder på tværs af flere lande. Her trackes adfærd og kommunikation igennem en kombination af surveys, etnografiske studier, sociale medie data, digitale fodspor og dataskrab fra medier og myndigheders hjemmesider (Fossum, 2021).

Carlsbergfondets formål er først og fremmest at sikre Carlsberg Groups langsigtede vækst. Derefter at sikre driften af Carlsberglaboratoriet og at yde støtte til forskning, hvor der ønskes at fremme og støtte naturvidenskaberne samt matematik og filosofi, de humanistiske videnskaber og samfundsvidenskaberne. Overskuddet fra Carlsberg A/S går til Carlsbergfondet. Carlsbergfondets bestyrelse består af fem medlemmer, som er udpeget af “Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab”. Disse bestyrelsesmedlemmer er alle professorer indenfor enten naturvidenskab, medicin eller humaniora (Carlsbergfondet, 2015).

Vi har valgt at inddrage HOPE-projektet, da det vurderedes relevant ift. vores projekt. Det vurderes, at HOPE-projektet vil kunne understøtte og bidrage med kvantitative data til vores forskning. Ligeledes vil kunne supplere med perspektiver, da HOPE-projektet består af generelle kvantitative data.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at Carlsbergfondet er en erhvervsdrivende fond, der ejer Carlsberg A/S, hvorfor der er risiko for, at der kan være en skjult agenda.

Carlsberg vælger at støtte projekter, foreninger og forskning, som de står indenfor eller kan være til gavn for dem selv. Det er derfor ikke en demokratisk proces for, hvem der får et økonomisk tilskud.

En af Carlsbergfondets agendaer kunne være, at det at støtte et så aktuelt og stort projekt kan resultere i god PR for hele Carlsberg Group. Derudover kan det formodes, at Carlsbergfondet kan se en fordel i at undersøge befolkningens vaner og tillid til regeringen, da befolkningens adfærd har betydning for genåbningen af landet og dermed også omsætningen.

4.0 Analyse

I dette afsnit ønsker vi at besvare vores arbejdsspørgsmål ud fra vores valgte teori og metode, som tager udgangspunkt i deltagernes udtalelser. Det vurderes, at dette vil kunne give et indblik i og forståelse af den opståede mistillid til regeringen og polarisering i samfundet, som er opståede under covid-19. Der vil blive set på deltagernes kulturelle forståelse, oplevelse af manglende anerkendelse, deltagernes tillid til regeringen, utilfredshed og sociale adfærd.

I det nedenstående afsnit ses hvert arbejdsspørgsmål som en overskrift. Under disse findes vores analyse og besvarelse af arbejdsspørgsmålet. Dette vil til sidst kunne give os en dyb forståelse af temaerne, hvorfor vi formoder, at vi vil kunne konkludere på vores problemformulering.

4.1 Hvilken betydning har regeringens håndtering af covid-19 haft for befolkningens følelse af inddragelse og anerkendelse?

I dette afsnit ønsker vi at besvare ovenstående arbejdsspørgsmål ved at benytte Honneths anerkendelsesteori. Her vil der være særligt fokus på deltagernes oplevelse af manglende gennemsigtighed, inddragelse og anerkendelse fra regeringens side.

I alle fem interviews kommer det til udtryk hos deltagerne, at de oplever en følelse af manglende anerkendelse og inddragelse fra regeringens side. Flere af deltagerne har en følelse af ikke at blive hørt af regeringen, hvilket har udløst en del frustrationer. Dette ses f.eks. hos entreprenøren, der siger: *“Jeg har rettet mere end 10.000 henvendelser til Mette Frederiksen, Magnus Heunicke, til Pia Olsen Dyhr, og hvad de hedder alle sammen, og jeg får ikke noget svar. De ignorerer os.”* (Bilag 6, s. 6, linje 7-9). Denne følelse af ikke at blive hørt og inddraget understøttes endvidere af lægen, som siger: *“De inddrager slet ikke borgerne (...).”* (Bilag 8, s. 5, linje 3), *”Og jeg synes ikke, at de lytter til, hvad borgerne har at sige, og det kan man allerede se ved første nedlukning.”* (Bilag 8, s. 5, linje 12-13). Det kan her ses, at begge deltagere ikke oplever, at befolkningen inddrages og anerkendes. Den manglende anerkendelse kan have medført en modreaktion i form af modstand og kritik til regeringen, som bl.a. kan ses i modstandsbevægelserne. Dette har været drivkraften for mange af regeringens kritikere. Entreprenøren står tilbage med en følelse af, at regeringen bevidst forsøger at undgå ham og andre kritikere. Dette kan ses i følgende citat: *“(...) de vil ikke have noget med os at gøre, fordi de ved godt, at vi ved, hvad der foregår, så deres*

samlede, hvad skal man sige, strategi er at ignorere os, og det har de gjort.” (Bilag 6, s. 6, linje 14-16). Ud fra entreprenørens udtalelse er det tydeligt, at han personligt oplever en mangel på inddragelse og anerkendelse. Det samme gør zoneterapeuten:

“[Inddragelse] har jeg sgu ikke oplevet overhovedet. De kører magtfuldkommenhed. Det er jo første gang i 90 år, at vi har lukket døre til statsministeriet og regeringen. (...). Der har jo været så lukket, så det kan man ikke sige. Tværtimod! De har jo ikke inddraget resten af folketinget særligt meget. (...). Det er jo fuldt ud bevidst at inddrage så få som muligt og køre deres egen stil.” (Bilag 10, s. 9, linje 11-20). Oplevelsen af ikke at blive inkluderet i den politiske debat, hvilket kan ses i ovenstående citater, er mangel på retslig anerkendelse. Zoneterapeuten føler, at befolkningen og resten af folketingsmedlemmerne bliver ekskluderet fra statsministeriet og regeringens beslutninger. Dette resulterer i en opfattelse af, at regeringen ikke anser resten af befolkningen som ligeværdige. Der kan argumenteres for, at oplevelsen er, at der er sket en centralisering af magten, hvor andre aktører udelukkes fra indflydelse. Dette fører til en angivelig enerådig magtform, som zoneterapeuten ikke kan acceptere. Alt i alt er oplevelsen, at: *“Det er Folketinget mod folket.”* (Bilag 6, s. 2, linje 1), hvilket entreprenøren udtaler.

Endvidere gives der udtryk for, at befolkningens retssikkerhed og retssystemet er truet, hvilket ses hos entreprenøren: *“Retssystemet er lagt ned for nuværende, for Folketingets ombudsmand er lukket for telefoniske henvendelser bare lige for at nævne nogle eksempler. Det kan vi ikke have i et retssamfund. Det er simpelthen ude af proportion. Det hele er jo bærende på, at vi har grundloven, og vi har Folketingets ombudsmænd, og vi i øvrigt har de her klageinstanser via retten, som vi har, og det har man simpelthen lagt ned på godt dansk, og det kan vi ikke acceptere.”* (Bilag 6, s. 6, linje 23-28). Dette synspunkt deles bl.a. af Krifas formand Søren Fibiger Olesen, som er bekymret over tendensen med manglende gennemsigtighed og en øget centralisering af magten. Han mener derfor, at det er afgørende, at der er en åbenhed i samfundet, hvor Folketinget er tilgængeligt for befolkningen (Olesen, 2020). At der ikke er denne oplevelse, giver en følelse af manglende retslig anerkendelse, hvor befolkningen er forhindret i at bruge det oprindelige retssystem og dermed ikke har mulighed for lige retslige vilkår. Individet oplever ikke anerkendelse i de lovmæssige relationer, og dette kan medføre en følelse af ikke at være på lige fod med andre i samfundet. Dette kan resultere i, at individet oplever tab af selvagtelse, hvor individet ikke føler, at deres indsigter, erfaringer og stemme bliver værdsat i samfundet (Nørgaard, 2005, 65).

Deltagernes utilfredshed ift. regeringen udspringer også fra den nye implementerede hastelov. Denne har muliggjort hurtigere beslutningsprocesser i Folketinget ift. covid-19 håndteringen, som har medført en markant lavere inddragelse af andre aktører.

I HOPE-projektet ses det, at der i november 2020 var den højest målte mistillid til regeringen, samt at der var en stigende holdning til, at regeringen havde været for vidtgående under covid-19 (Petersen & Roepstorff, 2021, 10). Dette kan formodes, at det skyldes regeringens beslutning om at nedlægge et liberalt erhverv, hvor der måske har været oplevelsen af manglende inddragelse i beslutningstagningen omkring nedlæggelsen af minkindustrien. Minkavlerne har fået frataget deres levevilkår, hvilket har ført til en oplevelse af manglende retslig anerkendelse blandt minkavlerne (Stie & Bohr, 2020).

Hasteloven har særligt fra deltagernes side medført enorm utilfredshed af regeringens håndtering af minksagen, som angiveligt har været grundlovsstridigt, og som har været udenom sundhedsmyndighedernes anbefalinger. Beskyldningerne på grundlovsbrud imod Mette Frederiksen har sammen med en manglende gennemsigtighed bidraget til, at visse deltagere frygter for det danske retssamfund. Dette blev også observeret under vores deltagerobservationsstudie, hvor der var klar konsensus om manglende lovhjemmel fra Mette Frederiksens side.

Der er fremsat et borgerforslag, som 62.422 borgere (Pedersen, 2021) har underskrevet inklusiv entreprenøren, som siger: *“(...) vi har lavet et borgerforslag, der går på, at Mette Frederiksen skal stilles for en rigsret, fordi hun har brudt grundloven ifm. minkskandalen, så der må vi ind og slå et slag for ligesom at sikre, at politikerne på behørigvis sikrer, at Mette Frederiksen bliver stillet for en rigsret, fordi vi kan ikke have en statsminister, der ustraffet bryder grundloven gang på gang. Det er simpelthen forkert.”* (Bilag 6, s. 9, linje 11-15). Her ses den store utilfredshed med regeringens håndtering af minksagen, og dette understøttes af zoneterapeuten, som også fortæller om borgerforslaget: *“Nu var der et borgerforslag om, at Mette Frederiksen skulle til en rigsretssag ift. minksagen. Det stemte alle blå partier for igår, men det var der ikke parlamentarisk grundlag for (...). Det er jo et gyldigt borgerforslag, som blå blok stemmer for. At man ikke hører, det [i medierne] er vanvittigt og meget betænkeligt. Det, synes jeg, er underligt.”* (Bilag 10, s. 14, linje 3-8). Der gives i citaterne stærkt udtryk for utilfredshed for, at statsministeren ikke bliver sat for rigsretten, når hun angiveligt har brudt grundloven. Det bliver ikke anerkendt, at Mette Frederiksen angiveligt har brudt grundloven, hvilket giver oplevelsen af manglende retslige anerkendelse hos befolkningen, da der nu differentieres på folk. Det kan eksempelvis forekomme uretfærdigt,

at Inger Støjberg skal for en rigsret grundet mulig ulovlige instrukser (Altinget, 2021), og Mette Frederiksen ikke skal for en rigsret for samme type overtrædelse. Det kan derfor give oplevelsen, at folk med magtstatus er hævet over loven.

Alt i alt er det tydeligt, at minksagen har stor indvirkning på deltagernes utilfredshed i form af mangel på retslig anerkendelse.

Juristen fortæller, at kritikken ift. regeringens håndtering af minksagen har været berettiget: *“Og vi har eksempler, der er fuldstændig vanvittige, altså, f.eks. hele den der situation med minkene. Selvfølgelig skal der være kritik af regeringen bagefter, for det er jo fuldstændig insane. (...) Man kan synes om industrien, som man vil, men alle er jo selvfølgelig lige for loven.”* (Bilag 7, s. 10, linje 17-20). Der ses en klar utilfredshed fra juristen, da en beslutning, som er så “voldsom”, kræver gennemsigtighed og selvfølgelig, at man håndterer sagen inden for grundloven. Der bliver altså udtrykt en klar mangel på retslig anerkendelse, grundet juristen oplever, at alle ikke er lige for loven.

Hasteloven har også medført en ny indførelse af dobbeltstraf i covid-19 relaterede lovovertrædelser. Lægens mening om dobbeltstraf kommer til udtryk som: *“Den, synes jeg, er for langt ude. Love er love, ja, men man skal ikke på baggrund af corona vælge at dobbeltstraffe, fordi det er noget, som er corona-relateret. Det, synes jeg ikke, er retfærdigt. (...) Det er ikke fair. (...) Fordi sådan er lovgivningen ikke bygget op. Det er noget, som de har valgt at lave som hastelov. De har lavet hastelovgivninger. Det, synes jeg ikke, at jura bør være bygget op på.”* (Bilag 8, s. 5, linje 20-26). Lægen synes ikke, at dobbeltstraf er retfærdigt, og han mener ikke, at denne lovgivning er acceptabel. Han synes ikke, at en forbrydelse er værre, bare fordi man befinder sig i en ekstraordinær situation, eller fordi forbrydelsen er relateret til covid-19. Endvidere ses der generelt manglende forståelse fra deltagernes side ift. dobbeltstraffen. De ser ikke logikken i det. Entreprenøren fortæller om en kammerat, som har oplevet dobbeltstraf: *“(...) for at have skudt romerlys på en politibetjent (...) Han har i øvrigt fået 2 år og 8 måneders fængsel for det ved byretten. Det er simpelthen så langt ude, hvis du sammenholder det med et en voldtægtsforbryder, som får to år. Så kan jeg slet ikke finde ord på, hvor langt ude det er. Altså hvordan skulle det nogensinde være mere forkert at skyde romerlys på en politimand end at voldtage en kvinde?”* (Bilag 6, s. 7-8, linje 28-1). Entreprenøren føler, at personer, som ikke overholder covid-19 relaterede love, får en uproportionel dom, og at det samtidig er en skræmmekampagne fra regeringens side. Der opleves altså ikke, at alle borgere bliver behandlet på lige fod. Dette kan defineres som mangel på retslig anerkendelse, hvilket kan medføre, at individet ikke føler sig anerkendt som

en juridisk person i samfundet. Derfor kan det opleves vanskeligt at deltage i samfundet på lige fod med resten af befolkningen. En misforståelse af modpartens intentioner kan være med til at skabe yderligere konflikt og skade følelsen af anerkendelse imellem befolkningen og regeringen. Grundet dette vil der være en øget tendens til, at der kan opstå subkulturer, hvor denne subgruppe indbyrdes vil udvise solidaritet (Nørgaard, 2005, 66-67).

Ud fra interviewene kan det fornemmes, at deltagerne generelt deler samme holdning om den manglende gennemsigtighed, inddragelse og anerkendelse af befolkningen fra regeringens side. Dette har hos nogle af deltagerne medført en nervøsitet og mistillid overfor regeringens agenda og det danske retssamfund. Den manglende gennemsigtighed ses f.eks. i følgende citatet fra juristen: *“(...) det er, at en ting er, at man kan være uenig i de restriktioner, der har været, men man kan også være uenig i den måde, hvor på det er gjort, og meget af mit har været måden, det er gjort på; den manglende gennemsigtighed.”* (Bilag 7, s. 3, linje 7-9). Her ses det, at selvom juristen ikke egentlig er imod regeringens håndtering af covid-19, så har de skiftende udmeldinger, de manglende forklaringer og inddragelse skabt en mistillid til regeringen.

4.2 Hvordan har befolkningen oplevet regeringens håndtering af covid-19?

Dette arbejdsspørgsmål har fokus på uretbevidsthedsteorien af Honneth, hvor vi ønsker at fokusere på deltagernes evt. oplevelse af uretfærdighed og krænkelse. Derudover ønsker vi at se på, hvordan regeringens håndtering af covid-19 har medført oplevelsen af en “skjult agenda”, mistillid og oplevelsen af uret og magtmisbrug.

Ifølge HOPE-projektet ses der en faldende tillid til regeringen. Det ses ved den seneste måling, at 67 % af befolkningen helt eller delvist har tillid til regeringen (Petersen & Roepstorff, 2021, 14). Den faldende tillid til regeringen ses også i de interviews, som vi har foretaget, hvor lægen f.eks. i starten havde tillid til regeringen, men dette ændrede sig efter den anden nedlukning. Lægen opfattede anden nedlukning som om, at det mere handlede om magt end gavn for samfundet: *“(...) i starten startede [jeg] med at støtte 100 %. Jeg havde egentlig tillid til sundhedsmyndighederne på den måde, hvor jeg indså, at det nok var rette og det bedste for hele samfundet, at man lukkede ned. Og så den anden nedlukning følte jeg mere var spild af tid. Der burde ikke være en nedlukning af samme karakter, og der var det egentlig følelsen af mistillid, som jeg begyndte at få til regeringen og til sundhedsmyndighederne efter jeg indså, at det handlede mere om magtdemonstration end jeg følte, at det var til gavn for samfundet og for patienterne.”* (Bilag 8, s.1, linje 11-16). Dette understøttes endvidere af juristen: *“Fordi det er jo det hele vores samfund bygger på. Det bygger på den tillid til, at vi har vores grundlovssikrede rettigheder, og når de bliver frataget, så synes jeg også, at vi i et demokratisk land fortjener at vide på hvilken baggrund, bliver de frataget os, og hvornår får vi dem tilbage. Hvad er det, der ligger til grund for at få dem tilbage og i hvilket omfang. Jeg synes, at det er dét, demokratiet skal rumme, ikke? At vi er med hele vejen.”* (Bilag 7, s. 4, linje 1-5). Her gives der udtryk for, at der ses fratagelse af vores grundlovssikrede rettigheder, som bygger på manglende transparens i regeringens håndtering af covid-19. Dette giver følelsen af uret samt øger mistillid til regeringens håndtering. Deltagerne har haft oplevelsen af, at regeringen har handlet mere politisk fremfor at sikre befolkningens sundhed. Der kan argumenteres for, at der har været en oplevelse af en “skjult” agenda fra regeringens side. Dette er der flere af deltagerne, som giver udtryk for, eksempelvis lægen, som siger: *“(...) Da der blev lavet et studie, der skulle sammenligne forskellen med dem, som har mundbind versus dem, som ikke har, og se, om der er en øget smitterisiko. Det var der ikke. Derfor skjulte [regeringen] resultaterne overfor samfundet, og indtil i dag har de ikke fremlagt resultaterne, fordi det ikke ville gavne deres egen politik,*

hvad det angår.” (Bilag 8, s. 2, linje 22-26). Her ses det, at forskning tilbageholdes for befolkningen, hvilket kan defineres som uretfærdigt, da befolkningen ikke har mulighed for at gennemskue regeringens agenda. Den skjulte agenda påpeges yderligere af zoneterapeuten, som siger, at: “[regeringen] ikke bruger videnskaben til det her. Det er rent politisk. Der er umiddelbart flere ting, der påviser, at det er mere politisk end videnskabeligt.” (Bilag 10, s. 9, linje 23-25). Her er oplevelsen, at regeringen blot ønsker den politiske magt. Folketinget nedsatte en ekspertgruppe med Jørgen Grønnegård i spidsen til at foretage en faglig vurdering af covid-19 håndteringen foråret 2020. Ifølge hovedkonklusionerne fra rapporten ses det, at håndteringen vurderes som en politisk beslutning fremfor en sundhedsfaglig beslutning (Frost, 2021). I rapporten konkluderes det, at regeringen ikke har tydeliggjort til pressemøder, hvad der var sundhedsstyrelsens anbefalinger, og hvad der var regeringens egne vurderinger. Dette skabte eksempelvis et indtryk af, at nedlukningen af daginstitutioner, skoler og uddannelsesinstitutioner skete på baggrund af sundhedsstyrelsens anbefaling, hvilket ikke var tilfældet ifølge rapporten (ibid). Juristen gør endvidere opmærksom på den manglende information og transparens fra regeringen side med dette citat: “(...) når man begynder at skifte taktik med at tælle antal smittede, men at man ikke bliver informeret om det inden, så der bare kommer en eller anden dag, jeg tror, det var Magnus Heunicke, der sagde på et tidspunkt: “I den her uge har der været 3000 smittede”, og så var jeg sådan, men I har indtil nu altid talt i dage, og lige pludselig skifter I til uger uden at fortælle det, fordi tallet så lyder højere, så vi kan gå rundt og være bange fortsat. Så jeg synes sgu, at det er berettiget.” (Bilag 7, s. 10, linje 21-26). Dette tyder på, at regeringen ikke har fremlagt forskningsresultater sandfærdigt, hvilket bekræftes i rapporten fra Folketinget. I rapporten står der, at der d. 7. maj 2020 blev offentliggjort et “åbenhedsmanifest” af et flertal uden om regeringen, som påkrævede “fuld åbenhed om alle data og alle beslutninger, der træffes i coronakrisen” (Folketinget, 2021, 109). Der kan argumenteres for, at regeringen indtil da har benyttet sig af magt til at skjule information for befolkningen. Dette har endvidere medført oplevelsen af uretfærdighed, som kan defineres som uretsbevidsthed. De har fået følelsen af, at regeringen ikke vil dem det bedste (Holm, 2010, 37), og dette ses bl.a. i citatet fra entreprenøren, som har oplevet uretfærdighed: “Jamen, det er uretfærdighed, jeg fornemmer, og så er det jo afmagt, og så er det jo en form for vrede også altså. Det er jo en vrede imod, at de her mennesker, som tillader sig at behandle os på den måde, og afmagten ligger jo i, at jeg mener, de har muteret vores demokratiske retsstat.” (Bilag 6, s. 7, linje 8-10). Denne uretfærdighed har han oplevet på baggrund af regeringens håndtering, som ifølge entreprenøren strider imod det demokratiske retssamfund, da regeringen har taget den totale

magt over landet. Hvis man igen tager udgangspunkt i covid-19 relaterede forbrydelser, hvor mange af deltagerne er uforstående overfor dobbelt straffen, kan der argumenteres for, at dette også erfares som uretsbevidsthed ifølge deltagerne. Entreprenøren siger: *“Det gør de, fordi de er ude på et skråplan, fordi hele sagen den stinker langt væk, og så gør man det som præventiv virkning, for folk bliver presset i bund. (...), så det er sådan set præventivt, og så er det for at få ordnet dem, når der endelig er nogen, der træder ved siden af, og så slår man hårdt ned på dem for at vise et eksempel, og så for at ydmyge folk maksimalt.”* (Bilag 6, s. 8, linje 7-11). Dette er et tydeligt eksempel på oplevelsen af uretfærdighed forbundet med covid-19 og regeringens håndtering. Entreprenøren oplever ud fra citatet, at regeringen blot er ude på at krænke og ydmyge modstandere af regeringen. Entreprenørens oplevelse kan argumenteres for værende, at regeringen forsøger at bevare deres magtposition for fortsat at kunne kontrollere samfundet. Zoneterapeuten har oplevelsen af, at politiet og dermed regeringen anvender vold imod dem: *“Der er mange sager med fredelige borgere, der bliver kanøflet af politiet, fordi man er kritisk (...).”* (Bilag 10, s. 5, linje 7-8). Denne lovgivning og samarbejde med politiet kan argumenteres for at være et eksempel på uretsbevidsthed, da han føler, at covid-19 kritikere bliver tabuiserede og fysisk krænket, og derved ikke oplever at modtage retslig anerkendelse (Honneth, 2003, 61).

Deltagerne, som vi har været i kontakt med, har overvejende haft oplevelsen af, at regeringen har krænket dem og behandlet dem uretfærdigt med fratagelse af deres friheder og rettigheder. Dette ses f.eks. hos entreprenøren, som udtaler, at han føler sig: *“(...) krænket på min grundlov, mine rettigheder til at bevæge mig frit i verden, som det frie menneske, jeg er (...).”* (Bilag 6, s. 1, linje 25-26). Dette skyldes bl.a., at han ikke har mulighed for at tage ud og rejse, hvilket generer ham, da Mette Frederiksen f.eks. har været rejst til Israel. Der kan argumenteres for at være en grad af brok hos entreprenøren fremfor reel uret, da statsministeren ifm. sit arbejde rejste ud af landet. Det ændrer dog ikke på, at entreprenøren og de andre deltagere fortsat har oplevelsen af uret. Lægen oplever uretfærdigheden ved, at han: *“(...) ikke kan leve et normalt og frit liv, som jeg plejer at gøre, og det gør, at jeg føler, at man mister ens frihed på det, som regeringen kommer frem med (...).”* (Bilag 8, s.4, linje 28-29). Dog mener den studerende, at det handler om at få indskærpet sin frihed, men at man stadig har sine fulde rettigheder. Dette ses i citatet af den studerende: *“(...) nogle af vores friheder er blevet indskrænket, men mine rettigheder er stadig som de samme.”* (Bilag 9, s. 1, linje 23). Juristen mener derimod, at friheder er en implementeret del af vores rettigheder: *“Det er helt sikkert også et spørgsmål om både lovsikrede rettigheder men også de personlige*

friheder. Jeg mener jo så bare, de personlige friheder også ligger i det, at vi har et demokrati. At det ligger i den retssikkerhed, at det er det, vi har i Danmark. Det er enormt frihedsbaseret, så når du tager det fra folk, så er det jo så grundlæggende og så fundamentalt i min optik.” (Bilag 7, s. 4, linje 21-26). Hos deltagerne differentieres der altså imellem frihed og rettigheder, og det er tydeligt, at det afhænger af, hvordan man ser på det og fra hvilken vinkel. Dog er der en fælles konsensus om, at man har mistet friheden, og dette leder til en generel følelse af uret, da befolkningen har en oplevelse af manglende retslig anerkendelse samt velvillighed fra regeringens side.

Zoneterapeuten siger under interviewet, at: *“Det er 100% hele vores lands fremtid, jeg er voldsom bekymret for. Så jeg føler ikke nogen uretfærdighed ud over at vores regering er så bund lagsige som de er. Det er nok det, jeg synes er uretfærdigt, at vi skal være tjent med sådan nogle for jeg synes de er møghamrende dårlige til at håndtere det her (...).”* (Bilag 10, s. 10-11, linje 31-2). Dette kan også defineres som brok, da der ikke rigtig er nogen reel klage udover, at regeringen er lagsige og ikke har håndteret situationen tilstrækkeligt.

Alt i alt kan man sige, at deltagerne har haft en oplevelse af, at regeringen har tilbageholdt vigtige informationer, ikke har haft klar og tydelig kommunikation, samt at der har været manglende gennemsigtighed i håndteringen af covid-19. Dette kan understøttes af HOPE-projektet, hvor der den seneste måned har været en stigning i andelen, der synes, at regeringens reaktion har været for vidtgående, samt en andel der er bekymrede for deres demokratiske rettigheder, og andelen der er bekymrede for, at regeringen krænker deres ret til privatliv (Petersen & Roepstorff, 2021, 10).

Regeringen usynliggør kritikerne, idet de erkender deres tilstedeværelse, men ignorerer deres behov og synspunkter. Dette ses eksempelvis ved, at “Men in Black” får mediernes opmærksomhed og taletid, men regeringen ignorerer deres kritik ift. restriktionerne. Et andet eksempel på usynliggørelse fra regeringens side er, når selvstændige indenfor de liberale erhverv oplever, at deres behov for hjælpepakker ikke bliver mødt. Dette ses i citatet med zoneterapeuten: *“Det betyder for os, at selvom vi jo har løbende faste udgifter og ret stor husleje, at vi ikke kan få hjælpepakker til at dække udgifter, og vi ved, at der er mange andre, som står i samme situation, men vores myndigheder, medier, politikere får det til at lyde som om, at alle er hjulpet, ikke? Der bliver ikke talt så meget om, at der rigtig mange, som ikke får de hjælpepakker, som der ellers bliver pralet med, at der er.”* (Bilag 10, s. 2, linje 24-28).

I dette citat ses en klar oplevelse af usynliggørelse ift. zoneterapeutens arbejdssituation fra regeringens side, idet at regeringen ikke tilgodeser hans behov for hjælpepakker. Der ses dog synliggørelse fra regeringen nogen steder i samfundet, da regeringen har fremsat hjælpepakker, men det er ikke alle, som er favnet af disse. Zoneterapeuten er eksempelvis ikke favnet, og dette medfører, at han føler, at han negligeres og ignoreres af regeringen (Honneth, 2003, 103). Zoneterapeuten fortsætter med følgende citat, hvor man kan se, at zoneterapeuten føler uret: *“Så vi er jo selyfølgelig ekstremt hårdt ramt økonomisk og sætter sig på psyken, for det ikke rart, når man ikke ved, om man har et eksistensgrundlag. Det er grunden til, at jeg bliver nødt til at blive fra VM, for jeg bliver nødt til at kæmpe for min virksomhed.”* (Bilag 10, s, 2, linje 28-31). Dette gør, at zoneterapeuten ikke er sikker på sit firmas eksistensgrundlag, og han føler derfor ikke at være retsligt anerkendt, da alle ikke modtager samme form for hjælp.

4.3 Hvilken betydning har covid-19 haft på befolkningens hverdag?

Dette arbejdsspørgsmål vil have fokus på deltagerne oplevelse af de hyppigt skiftende restriktioner samt disses betydning for deltagerne liv ift. Rosas teori om acceleration af livstempo. Derudover ønskes en dybere forståelse af, hvilken betydning den teknologiske acceleration, samt accelerationen af social forandring har haft på hverdagens liv hos deltagerne under covid-19.

Deltagerne har haft svært ved at acceptere restriktioner og de hyppige ændringer af dem, som har påvirket deres hverdagsliv og forandret den. Nogle af de ting, som deltagerne har oplevet under covid-19 og ift. Restriktionerne, er f.eks. ifølge juristen, at: *“Studenterfester bliver ødelagt, bryllupper bliver ødelagt. Jeg blev selv kandidat. Det var jo også mega ærgerligt, at jeg ikke kunne få lov til at gøre det på den måde, som jeg havde håbet på.”* (Bilag 7, s. 11, linje 21-23). Det har her ikke været muligt at leve det normale liv med fejring og samvær. Ligeledes fortæller lægen: *“(…) jeg har mistet mange af mine glæder under de her tider. Især med mine rejser og det sociale liv med at gå på restaurant. Det, føler jeg, at jeg har mistet her det sidste år, og det kan jeg godt mærke, og det irriterer mig.”* (Bilag 8, s. 8, linje 11-13). Det er tydeligt, at covid-19 har haft indvirkning på bl.a. lægens dagligdag, som er blevet forandret. Restriktionerne har forhindret ham i at kunne tage ud og rejse og ses med venner og familie. Hvordan restriktionerne har været oplevet, har mere eller mindre været ens for deltagerne, og juristen beskriver det således: *“Jeg synes, det personligt har været virkelig, virkelig indgribende faktisk at få frataget så mange af de grundlæggende rettigheder, vi har.”* (Bilag 7, s. 3, linje 21-22). Restriktionerne har været oplevet som en fratagelse af deltagerne grundlæggende rettigheder, hvilket har begrænset og haft betydning for juristens dagligdag.

Det ses i interviewene at disse restriktioner har medført en frustration og oplevelse af, at restriktionerne har været for vidtgående og unødvendige. Dette stemmer overens med HOPE-projektet, hvor der ses en let stigende del af befolkningen, som ikke længere føler, at de kan blive ved med at overholde restriktionerne meget længere. Det er særligt de unge, som angiver, at de ikke kan blive ved med at overholde restriktionerne længere (Petersen & Roepstorff, 2021, 15).

Måden som denne frustration har været udvist på ses f.eks. hos lægen, som fortæller, at han har: *“(…) været taget forbi Sverige, for nærmest bare at tage ud og spise en god steak på restaurant, for jeg føler ikke, at hvis man sætter sig og holder afstand og sørger for at passe*

godt på og sikre, at man overholder de retningslinjer, som der bliver anbefalet, så behøver man ikke at lukke ned på samme måde, som man gør nu.” (Bilag 8, s. 2, linje 8-11). Disse brud på regeringens restriktioner om rejseforbuddet og selvisolation i tilfælde af udrejse vurderes som en modreaktion på den markante forandring og indskrænkning af friheden. Det formodes, at lægens behov for at komme ud har været vigtigere for ham end at overholde restriktionerne. Derudover mener lægen også, at restriktionerne er unødvendige, så længe man holder retningslinjerne ift. afstand.

Der ses stor frustration blandt deltagerne over de skiftende retningslinjer og restriktioner, som ofte er uoverskuelige og udmattende for deltagerne at skulle forholde sig til. Dette ses bl.a. hos entreprenøren, som fortæller: *“Jeg er nærmest ved at kaste op hver dag, jeg står op og ser de nye ting, de kommer op med. Nu kan du tage det der med 30 minutters reglen, hvor man skal registrere sig på en restaurant inden, man kommer.”* (Bilag 6, s. 12, linje 23-25). Det er her tydeligt at se hans frustration ift. de nye tiltag, som regeringen kommer med. Det er svært for deltagerne at nå at tilpasse sig et sæt restriktionerne før, nye restriktioner træder i kraft, og dette betyder også, at deltagerne har svært ved at nå at forholde sig kritisk til dem. Dette vurderes at være en strategisk fordel for regeringen. Om det er bevidst eller ej, vides ikke, men frustrationen hos entreprenøren kan formentlig også forklares ved manglende omstillingsparathed. Dette kan fortolkes som konsekvensen af accelerationen af livstempo, da man i det moderne samfund i forvejen har mange bolde i luften (Rosa, 2014, 26-28).

Et eksempel hvor det kræves, at man er omstillingsparat, kan f.eks. ses ved 30-minutters-reglen, som efter 1 uge, hvor den havde været i brug, blev afviklet igen (Finne, 2021). Dette vidner om, at befolkningen hele tiden er påkrævet til at holde sig orienteret og følge med for at kunne begå sig i samfundet under covid-19.

Frustrationen ift. de mange ændringer deles også af juristen, som siger: *“Jeg kan bare synes, det er enormt frustrerende, at der bliver meldt så klart ud omkring en ting, og så skifter det (...).”* (Bilag 7, s. 3, linje 12-13). De mange ændringer i restriktionerne medfører en frustration hos juristen. Der kan argumenteres for, at disse ændringer er en del af det forøget livstempo, hvor befolkningen er nødsaget at holde sig orienteret hele tiden. Udover frustration har nedlukningen og restriktionerne også haft en psykisk indvirkning på juristen: *“(...) jeg [bliver] simpelthen bare for deprimeret af at se på det, Jeg bliver for trist. Det er en konstant reminder, og jeg gider ikke at leve og være bange hele tiden mere. (...) Jeg kan ikke blive ved med at være mig selv, hvis jeg skal gå hele tiden og tjekke smittetallene og hele*

tiden tjekke dødstallene og hele tiden se alle de der videoer.” (Bilag 7, s. 12, linje 14-19).

Dette vidner om, at det danske samfund er et accelerationssamfund, hvor tingene ændrer sig hurtigere, end at alle kan nå følge med. En acceleration i livets tempo kan medføre en opfattelse af, at tiden er knap, og at individerne er stressede. Individerne bekymrer sig, om de kan holde trit med livets tempo (Rosa, 2014, 26-28).

Under covid-19 har det været nødvendigt for befolkningen at holde sig opdateret på de mange udmeldinger. Teknologiske redskaber har muliggjort regeringens hyppige brug af pressemøder og de etablerede nyhedsbureauers konstante opdateringer. Dette virker paradoksalt, at man på baggrund af den udviklede teknologiske acceleration stadig føler sig i tidsnød, hvilket er forventeligt, når man f.eks. forventes at være orienteret i de hyppige udmeldinger fra regeringen. Accelerationssamfundet kombineret med covid-19 formodes at have forstærket eksisterende problemstillinger. Dette ses bl.a. i form af en stigning i ensomhed og stress, hvilket også er foreneligt med HOPE-projektet (Petersen & Roepstorff, 2021, 17). Her ses det, at ensomheden på tværs af alle aldersgrupper har været stigende gennem det sidste år under covid-19, og der ses især en voldsom stigning ifm. anden nedlukning. Juristen italesætter, hvordan hun har oplevet nedlukningen under covid-19: *“Første gang syntes jeg, det var meget nice. Der syntes jeg, det var fint nok. Jeg tror, jeg syntes, det var rart at have tid til ikke at lave noget. Jeg skrev speciale på det tidspunkt, så det der med at være bange for at misse noget, det gjorde jeg ligesom ikke, for der var ikke nogen, der lavede noget. Anden gang, synes jeg, det har været helt hæsligt.”* (Bilag 7, s. 2, linje 19-22). Her ses det, at juristen faktisk i starten havde en oplevelse af, at det var rart, at tempoet i hverdagen blev sat et gear ned. Dette stemmer overens med Rosas teori om acceleration af livstempo, hvor individet har meget at se til, og som gør, at individer føler, at de har mindre tid (Rosa, 2014, 26-28). På den anden side har juristen også oplevet nedlukningen negativ. I det følgende citat beskriver juristen den generelle ensomhed, som hun har oplevet under covid-19: *“Jeg synes, noget som f.eks. ensomhed og psykisk sårbarhed er vokset meget mere anden gang. Jeg tror, den frygt gjorde, at det var nemmere at komme igennem første nedlukning, fordi alle var bange for at få corona.”* (Bilag 7, s. 2, linje 25-27). Dette ses foreneligt med HOPE-projektet, som også viser, at der er en markant stigning i oplevelsen af ensomhed blandt de unge i alderen 18-34 år (Petersen & Roepstorff, 2021, 17). En af deltagerne har haft en anden oplevelse af nedlukningen. Det er den studerende, hvor der gives udtryk for, at han ikke har oplevet nedlukningen hårdt psykisk. Ligeledes har den studerende givet udtryk for, at han har kunne forene sig med restriktioner: *“[Nedlukningen]*

har været hel fin, og det her med undervisning hjemme over zoom, som vi gør nu her, fungerer rigtig godt, og lærerne har været rigtig gode til at omstille sig. Ja, så jeg har også kunne træne udendørs og holde mig i gang fysisk, så det har været udmærket.” (Bilag 9, s. 2, linje 5-7). I citatet ses det, at den studerende har været omstillingsparat ifm. covid-19.

Dermed har den studerende haft nemmere ved at navigere rundt i accelerationssamfundet under covid-19. Dette har især været muligt, da den teknologiske acceleration har muliggjort at han har kunne modtage undervisning hjemmefra. Derudover fortæller den studerende, at han har haft det fint med at skulle følge restriktionerne i hverdagen: *“(…) i starten da træningscenteret var åbnet, så skulle man gå med mundbid nogle af stederne, og det har vi gjort. Vi har også været konsekvente med at gå med mundbind fra starten, da det måske ikke var helt normalt. Vi har sprittet meget af og har altid sprit med rundt (…).”* (Bilag 9, s. 10-11, linje 32-2). Dette er endnu et eksempel på, at den studerende har været omstillingsparat under covid-19.

Selvom covid-19 har medført mange negative konsekvenser, har pandemien for nogle af deltagerne medført et langsommere tempo i hverdagen og mere tid med familien. Der kan derfor argumenteres for, at regeringens covid-19 restriktioner har bidraget til at nedsætte tempoet i det danske accelerationssamfund. Dette ses f.eks. hos entreprenøren, som fortæller: *“(…) jeg har haft en masse tid med mine to skønne børn med henvisning til, at de har været sendt hjem jo (…), der er også positivt elementer i det ift. hverdagens stress og jag, og vi kunne skrue lidt ned for det. Men altså, der er ikke noget der. Vi får taget opvasken, man får gjort rent og vasket tøj, og vi kommer på ture og alle de ting, vi plejer, så på den måde har jeg ikke været ramt.”* (Bilag 6, s. 10, linje 20-24). Der kan her argumenteres for, at hjemsendelsen og nedlukningen i samfundet på nogle punkter har medført, at livstempoet har været faldet under nedlukningen. Dette har medført, at der har været mere tid til, at entreprenøren har kunne være sammen med sine børn. Derudover har entreprenøren stadig haft overskuddet til at klare dagligdagens gøremål. Ud fra vores indsamlede empiri kan der argumenteres for, at Rosas teori om acceleration af livstempo har enkelte forklaringsmæssige svagheder, da teorien ikke tager højde for en pandemi med hjemsendelse og andre strukturelle ændringer i befolkningens hverdag.

Ud fra interviewene kan der ses, at der har været en øgning i den teknologiske acceleration men et fald i livstempoet i deltagerens liv. Derudover ses det, at nogle af deltagerne ikke har været omstillingsparate ift. de mange restriktioner, og derfor har haft svært ved at have en

fungerende hverdag under covid-19. En enkelt har dog været omstillingsparat og derved været bedre til at inddrage restriktionerne i dagligdagen. Flere af deltagerne har haft mere tid i hjemmet og fået hverdagen til at fungere. Flere af deltagerne giver udtryk for, at ensomheden og stres er steget under covid-19, hvilket også beskrives i HOPE-projektet, hvor der ses en lignende tendens i samfundet (Petersen & Roepstorff, 2021, 17).

Rosas teori om acceleration understøtter vores indsamlede empiri, da der kan argumenteres for, at kravet om at holde sig opdateret ift. de mange restriktioner og skiftende udmeldinger bidrager til et øget stressniveau. Derudover kan der argumenteres for, at i takt med samfundets genåbning, så vil der ses en ændring i hverdagen og et øget livstempo, hvor restriktionerne nu skal inkorporeres i befolkningens hverdag. Eksempelvis vil test hver 72 timer ifm. coronapas kunne antages at være en øget belastning for manges hverdag.

4.4 Hvilken rolle har covid-19 haft for polariseringen af befolkningen?

Dette arbejdsopgavespørgsmål har fokus på Rosas teorier om fremmedgørelse, teknologisk acceleration samt acceleration af social forandring. Der ønskes at blive fokuseret på deltagerens oplevelse af **debatten**, og hvilken rolle covid-19 har haft for deltagerens opfattelse af polariseringen i samfundet.

Den teknologiske acceleration har haft stor indvirkning på befolkningens hverdag under covid-19. Den teknologiske forandring har haft betydning for måden befolkningen interagerer med hinanden på, da det under covid-19 ikke har været muligt at mødes fysisk. Man har derfor været nødsaget til at mødes online. Dette har medført en acceleration af social forandring, som ses ved, at man anvender ikke-fysiske platforme, eksempelvis de sociale medier, til at kommunikere med sine bekendte på. Acceleration af social forandring medfører nye sociale fænomener, tendenser og påvirker kulturen, som påvirker måden ift., hvordan man interagerer med hinanden. Den omstilling sker hurtigt, og det er et krav, at man kan omstille sig for at kunne følge med og være i takt (Rosa, 2014, 21-25). Disse faktorer har medført fremmedgørelse og dermed polariseringen. Effekten af polarisering opstår grundet de nye sociale fænomener og påvirkning af kulturen. Konsekvensen af disse "ikke-fysiske" platforme er, at befolkningen internt fremmedgøres fra hinanden, da de sidder bag hver sin skærm. Dette medfører en hård onlinetone, da man ikke bliver fysisk konfronteret af det andet menneske. Befolkningen får sværere ved at opnå enighed, da de distanceres, og dette fremmer effekten af polarisering.

Ud fra interviewene vurderes det, at denne acceleration har indflydelse på polariseringen i det danske samfund. Flere af deltagerne giver udtryk for, at politikerne er med til at polarisere gennem bl.a. de sociale medier. De sociale medier er en del af den teknologiske acceleration, og dette ses i følgende citat af entreprenøren: "*Det er medierne og politikerne, der er virussen. Altså de om nogen har kørt os som befolkning ud mod hinanden jo, og det bliver så i form af, at vi jo står i hver vores lejer. Nu mere end nogensinde er danskerne splittet. Hvis det var en reel pandemi, ville vi jo ikke diskutere det, så ville vi passe på hinanden alle sammen og holde sammen jo, men splittelsen opstår ved, at vi er nogen, der kan kigge igennem hele der her filter af korruption, løgn og fake news, og det har de i øvrigt, tror jeg efter min bedste overbevisning, beregnet, at det her spil ville opstå (...).*" (Bilag 6, s. 8, linje 15-20). Entreprenøren mener her, at medierne og politikerne spreder propaganda og løgne,

som skaber polarisering blandt befolkningen. Han mener, at medierne og regeringen bevidst kører befolkningen ud imod hinanden, og at befolkningen aldrig har været så splittet, som de er nu. Denne oplevelse kan understøttes af resultater fra HOPE-projektet (Carlsbergfondet, 2021), hvor man kan se, at oplevelsen af, at landet og lederne har stået sammen, er faldet siden pandemiens begyndelse (Petersen, 2021). Entreprenøren mener, at hvis det havde været en reel pandemi, så havde splittelsen været mindre i samfundet.

Den teknologiske acceleration gør, at vi nemmere kan kommunikere på ikke-fysiske platforme. Dette sammen med den sociale forandring og fremmedgørelsen skaber grobund for polarisering (Rosa, 2014, 21-26 + 97-100), som fremmes yderligere, når der så også er oplevelsen af manglende retslig anerkendelse fra regeringen. Zoneterapeuten understøtter denne opfattelse af, at de sociale medier er med til at skabe polariseringen. Dette har han bl.a. oplevet ved, at han havde skrevet et spørgsmål til et opslag på Facebook. Han spurgte, om det var ok at komme ned på spillestedet, hvis man var fritaget for test. Hertil fik zoneterapeuten svaret: *“(...) at jeg er et fjols, og at jeg ikke er velkommen før, alle restriktioner er bortfaldet. Det, tænker jeg, fandme er en skidt måde at svare en stamkunde på, og det bliver jeg selvfølgelig vred over. Og så tænker jeg med min holdning, at jeg simpelthen ikke kan acceptere det her. Så ligger jeg det op i coronakritiske grupper, for der synes jeg, han skal have en hilsen med på vejen, når man har sådan et syn på sine stamkunder. Om man så er enig i det, der foregår i håndteringen af corona er en anden syn af sagen, for man kan jo godt svare pænt. Det startede så en shitstorm mod dem.”* (Bilag 10, s. 7-8, linje 30-4).

Zoneterapeuten oplevede en meget ubehagelig hård tone, som et resultat af fremmedgørelsen og den sociale forandring. I citatet antydes der også en mangel på solidarisk anerkendelse fra spillestedet overfor zoneterapeuten. Manglen på solidarisk anerkendelse kan skyldes, at zoneterapeuten har nogle værdier og holdninger, som ikke deles af den brede del af befolkningen. Der kan ud fra Rosas teori om acceleration af social forandring argumenteres for, at det er vanskeligt at opnå vedvarende anerkendelse, hvis ting skifter hele tiden. Accelerationen gør det svært for individer at få ro og tid til at sætte sig ind i andre mennesker og deres problemstillinger. Dette udfordrer individer i at opnå en fælles forståelse og at acceptere hinandens synspunkter og holdninger (Rosa, 2014, 20). Denne konflikt resulterede i, at zoneterapeuten delte opslaget i covid-19 kritiske grupper. Dette medførte en “shitstorm” mod spillestedet. Det ses her, at zoneterapeuten søgte bekræftelse og anerkendelse hos ligesindede. Der vurderes at være opstået fremmedgørelse og en konflikt som følge af

manglende forståelse for modpartens synspunkt. Der kan argumenteres for, at dette kan være med til at skabe splittelse og polarisering i befolkningen.

Entreprenøren påpeger endvidere de populariserende paralleller mellem tilhængere og modstandere, som ham selv, i følgende citat: “(...) så det eneste sted hvor man kan sige, at det her narrativ blomstrer, det er blandt politikere og blandt presse og medier og så blandt dem, som jeg ynder at kalde ”makrelmadssegmentet”, altså de mennesker, som for enhver pris vil støtte op om Mette Frederiksen uanset, hvad hun bilder befolkningen ind.” (Bilag 6, s. 4, linje 1-4). Entreprenøren har i dette citat igen fokus på fortællingen om de sociale medier og regeringen, hvor statsministeren benytter sit talerør til angiveligt at fremme regeringens dagsorden. Instagram bruges i stor stil ift. det værdipolitiske og er et funktionelt værktøj for at fremme budskaber til eksempelvis Mette Frederiksens 393.000 følgere. Entreprenøren oplever det som en manipulerende handling fra Mette Frederiksens side, hvilket resulterer i en distancering mellem det såkaldte “makrelmadssegmentet” og ham selv. Mette Frederiksens strategi på de sociale medier kan opleves negativ. Dette kan være resultat af fremmedgørelse, hvor hun kan opleves at forvrænge relationen mellem hendes selv og befolkningen ved at associere sig selv med godhed alt imens, samfundet opleves at være i kaos. Forklaringen på Mette Frederiksens metode ift. at fremme egen politik er igen et resultat af teknologisk acceleration og accelerationen af den sociale forandring. Dette ses ved, at den teknologiske acceleration har medført, at man kan foretage debatter online på ikke-fysiske platforme, som har muliggjort kontakt til en større del af befolkningen. Teknologien har gjort, at befolkningen nu sidder bag en skærm i stedet for at mødes fysisk og diskutere, hvilket fremmer distancering og fremmedgørelse blandt befolkningen, hvor man ikke på samme måde skal forholde sig til hinanden som tidligere. Dette har skabt en ny kultur og måde at interagere med hinanden på, hvorved der ses en hård og ufiltreret tone, som resulterer i at folk sidder i hver deres lejre og ikke kan opnå enighed (Rosa, 2014, 21-22).

Entreprenøren mener endvidere, at kritikere og ham selv er de eneste, som formår at afvikle den mulige manipulation, der foregår i både medierne og på Christiansborg. Den studerende viser samme adfærd bare den anden vej, da han er pro regeringen. Dette ses i citatet: “*Mine kammerater, som ikke har fulgt med i politik, som har nogle vilde konspirationer og holdninger, de har ikke fulgt med i det her. De har ingen idé om, hvordan systemet fungerer. Det er svært at have diskussioner med dem, fordi det er bare... Så ja, det er svært at forklare.*” (Bilag 9, s. 11, linje 10-13). Der kan antydes i ovenstående citater, at der er en

stigende polarisering i samfundet, da begge parter ser hinanden som uvidende og som nogle, der ikke formår at sætte sig ind i hinandens standpunkt. Der opstår et tydeligt "os" og "dem". Den studerende giver yderligere udtryk for i interviewet, at det er resourcesvage borgere, som indgår i modstandsbevægelser, og som er mod regeringen. Dette ses i citatet af den studerende: "*(...) alle dem, som har deltaget i det her "Men in Black" af mine kontakter, er alle sammen nogle fra lavere sociale lag. Alle sammen har superlav kulturel kapital, og som faktisk ikke har nogen som helst idé om, hvordan samfundet rigtig fungerer.*" (Bilag 9, s. 8, linje 7-10). I citatet taler den studerende ned om modstanderne, og mener, at disse har lav kulturel kapital, samt at de er af lavere sociale lag. Her ses det, at den studerende distancerer sig fra modstanderne som et resultat af fremmedgørelsen, og der ses mangel på solidarisk anerkendelse fra den studerende. Honneths teori om anerkendelse siger, at undertrykte grupper kan have mangel på anerkendelse (Honneth, 2003, 56), som vil kunne medføre mod- og subkulturer, hvor der forsøges at blive kompenseret for nedværdigelse og disrespect (Willig & Petersen, 2001, 106). Dette kan, i følge Honneths teori om anerkendelse, være årsagen til opstanden af modstandsbevægelser såsom "Men in Black" og "Frihedsbevægelsens Fællesråd", og her vil de kunne opnå intern anerkendelse. Den studerende er dog den eneste, som italesætter modstandere til regeringen som direkte resourcesvage borgere. De andre deltagere omtaler ikke modstanderne af regeringen, som nogen, der er af lavere samfundslag. Zoneterapeuten fortæller: "*Jeg oplever det som mennesker, der er bekymret for vores samfund og forsøger at gøre et eller andet altså. (...). Nogen som prøver at starte en debat i virkeligheden omkring det her, ligesom mig selv, men det jo bare eskaleret op ved, at det bliver en bevægelse, hvor flere tilknytter sig. Jeg oplever jo folk som et bredt udsnit af den danske befolkning, som deltager i både "Klinke Klanke" og "Men in Black.", som er aktive.*" (Bilag 10, s. 9-10, linje 30-2). Zoneterapeuten giver udtryk for, at han oplever sammenslutningen i modstandsbevægelserne som værende repræsentativ for alle samfundsklasser i den danske befolkning, hvorfor der er stor variation af hvem, der deltager til demonstrationerne. Entreprenøren oplever også et stigende antal medlemmer i modstandsbevægelserne, og han siger: "*Vi er i 100.000 mænd, og vi er nået 100.000 mennesker på de sociale medier, som skriver, og de svarer ikke en eneste af os. De svarer kun folk, som "heiler" til Mettes makrelmad, eller hvad de finder på, når hun lægger sine selfies op i sin narcissistiske tilstand, men det er det eneste, de svarer på. De svarer ikke os andre, der er kritiske.*" (Bilag 6, s. 6, linje 16-20). Det ses her, at modstandsbevægelserne, for nogle, er begyndt at være store og har en vis legitimitet. Dog gør han opmærksom på, at de ignoreres og negligeres af regeringen, som er tegn på manglende anerkendelse ift. dem, som

er mod regeringen. I de ovenstående citater gives der bl.a. udtryk for, at deltagerne prøver “at starte en debat i virkeligheden”, men lægen deler et andet synspunkt af modstandsbevægelserne og udtaler: *“Jeg synes ikke, at de bør eksistere. Det er fuldstændigt ligegyldigt. Man bliver ikke lyttet til alligevel. Det er ikke fordi, hvis der kommer nogle demonstrationer fra ”Men in Black”, at der skulle ske nogle ændringer i lovgivningen eller nogle andre restriktioner, som bliver ophævet. Det kommer jo ikke til at ske, så jeg går generelt ikke særlig meget ind for demonstrationer, så derfor er det lidt svært for mig at vurdere de modstandsbevægelser. Det er sådan, at når jeg ser modstandsbevægelser, så er det noget, som minder mig om noget i Mellemøsten. Det bør ikke eksistere her i Danmark.”* (Bilag 8, s. 6-7, linje 27-2). Det ses her at relationen imellem lægen og modstandsbevægelserne forvrænges, som er et resultat af fremmedgørelsen. Derudover sætter lægen sig ikke rigtig ind i modstandsbevægelser, da han fremmedgør demonstranterne og distancere sig selv fra dem. Lægen forsøger at ødelægge deres legitimitet, negligerer og nedværdiger dem og sammenligne dem med “noget i Mellemøsten”. Dette er fravær af solidarisk anerkendelse, da han ikke anerkender deres værdier og holdninger, og dette fremmer splittelsen og polariseringen; “os” og “dem”. Endvidere bakker juristen op om denne tanke med citatet: *“Jeg synes faktisk helt alvorligt, at de bidrager til den polarisering, der er. Jeg synes, de bidrager til, at det bliver meget: enten eller. Det bliver meget sort og hvidt. Jeg synes ikke, at de hjælper til, at man kan have en særlig god snak om, hvorvidt man er enig eller uenig i den måde, regeringen håndterer det på.”* (Bilag 7, s. 9, linje 9-12). Hun tydeliggør, at tingene “bliver meget sort og hvidt” og er for unuancerede, hvor der ikke er plads til at stå midt imellem disse ståsteder. Fremmedgørelsen, mangel på solidarisk anerkendelse og acceleration af social forandring medfører denne unuanceret debat, som skaber polarisering i befolkningen. Fremmedgørelsen ses ved, at juristen finder demonstranterne ekstreme. Der opstår en forvrængning imellem grupperne, fordi man ikke har tid til at sætte sig ind i den anden gruppes ståsted, og diskussioner ikke færdiggøres. Dette stemmer overens med Rosas teori om accelerationssamfundet, hvor det er sværere for befolkningen at opnå en fælles forståelse for hinandens normer og værdier (Rosa, 2014, 96-104). Dette kan ifølge Honneth medføre manglende solidarisk anerkendelse hos begge grupper (Willig, 2003, 16-17).

Til demonstrationen d. 13. marts 2021, hvor gruppen deltog, blev der observeret en hooliganstemning med stort fællesskab og sammenhold. Da vi spurgte demonstranterne, om de havde tilknytning til hooligan-miljøet, svarede de ja, men gjorde opmærksom på, at dette ikke havde

noget med demonstrationen at gøre. Stemningen var spændingsfyldt, og der blev anvendt trommer, fyrværkeri, kanonslag, fakler, banner mm. Vores oplevelse var, at det var et hårdt miljø, som igen virkede til at have tilknytning til hooligan-miljøet. Nogle af demonstranterne var venligt stemt overfor os, andre var meget negative stemt, og nogle havde lidt truende adfærd. Til demonstrationen blev der sunget en del kampråb, såsom: Frihed for Danmark - Vi har fået nok, og der blev samtidig spillet høj musik.

Der var mange forskellige mennesker, hvor opfattelsen var, at det primært var unge mænd i alderen 20-35 år, men at der var en spænding i alderen fra 8-75 år. Der var børn til stede. Nogle af dem var der sammen med deres forældre, andre var der med deres venner. Der blev observeret flest mænd, hvor de fleste, og især de, som var mere "hardcore", bar maskering i form af vendetta masker, balaclava, guldmasker og halsedisser. Nogle havde også "Men in Black"-trøjer på samt dunjakker. Derudover observerede vi også alkoholikere til demonstrationen, som også havde været der før demonstrationens start. Her havde de siddet og drukket nogle øl sammen, hvilket gav os en følelse af at fællesskabet var af afgørende faktor. Vores oplevelse var, at deltagerne til demonstrationen ikke var de mest ressourcestærke mennesker. Dog snakkede vi med en, som var uddannet social- og sundhedsassistent (Bilag 1).

Ud fra disse iagttagelser og vores interviews, kan der udledes en forståelse af, hvorfor grupper i samfundet kan få tanken "os" og "dem". Debatten er for unuanceret grundet manglende tid i accelerationssamfundet til at sætte sig ind i og interessere sig for andre og disses uenigheder. Dette medfører manglende anerkendelse fra begge sider, som ikke fremmer imødekommende dialog og lysten til at opnå en fælles forståelse. Dette gælder både dem, som er for, og som er imod regeringen, da de ikke anerkender hinanden synspunkter. Til demonstrationen fik vi den samme fornemmelse, som nogle af vores deltagere gav udtryk for nemlig, at det er vildt og ekstremt, og det kan føles svært at stå i midten af de to poler, da begge sider kan opfattes ekstreme. Polarisering til disse demonstrationer bliver tydelig, da man enten skal være for eller imod regeringen. Kravet om at være for eller imod i, tvinger individer til at vælge side, og dette er med til at skabe polarisering og i ekstreme tilfælde subkulturer (Willig & Petersen, 2001, 106; Nørgaard, 2005, 66).

5.0 Diskussion

I dette afsnit vil vi forholde os kritisk til projektets resultater fra deltagerobservationsstudiet og interviewene samt diskutere vores valgte metode. Derudover vil vi diskutere vores valgte teori samt projektets validitet og reliabilitet.

5.1 Kritisk vurdering af projektets forskningsresultater

Ud fra vores interviews har det været meget tydeligt, at alle deltagerne har haft oplevelsen af, at der har været manglende transparens og gennemsigtighed fra regeringen side under covid-19. Den manglende transparens og gennemsigtighed kan formentlig forklare den manglende tillid til regeringen. Denne mangel har oppositionen i Folketinget også givet udtryk for, hvorfor der d. 7. maj 2020, som tidligere nævnt, blev fremsat “åbenhedsmanifestet”, som påkrævede, at regeringen fremadrettet har “*fuld åbenhed om alle data og alle beslutninger, der træffes i coronakrisen*” (Folketinget, 2021, 109). Der kan stilles undring ved, at der stadig et år efter “åbenhedsmanifestet” blev fremsat, at der blandt deltagerne og befolkningen fortsat er en oplevelse af manglende gennemsigtighed. Det kan diskuteres, hvorvidt regeringen reelt set har overholdt kravene fra “åbenhedsmanisfestet”, hvilket ses foreneligt med vores fund af manglende inddragelse og anerkendelse fra regeringen side.

Ifølge rapporten “Håndtering af covid-19 i foråret 2020” ses det, at nedlukningen primært har været en politisk beslutning fremfor en sundhedsfaglig beslutning. Der kan argumenteres for, at idet regeringen ikke har fulgt sundhedsmyndighedernes retningslinjer og har overrulet disses anbefalinger, at der stadig er fravær af inddragelse af befolkningen. Da sundhedsmyndighederne ikke har et politisk ståpunkt, kan disse betegnes for at være på befolkningens side. Dette har betydet, at covid-19 skeptikere ikke har følt sig inddraget og anerkendt af regeringen ift. deres tanker og bekymringer om samfundet. Ud fra dette kan der argumenteres for, at deltagerne oplever, at regeringen i stedet har haft til formål at fremme egen politik og anvende magt. Ligeledes har dobbeltstraf på covid-19 relaterede lovovertrædelser, ifølge deltagerne, sendt et truende signal til covid-19 kritikere, om at disse ikke bør ytre sig. Kritikernes holdninger anerkendes ikke af regeringen og inddrages dermed heller ikke. Det er problematisk, at regeringen, via hasteloven, har kunne beslutte en hurtig lov med dobbeltstraf, som kan erfares som værende voldsom og som et skræmmeredskab for at holde kritikere nede. På den anden side kan der argumenteres for, at loven har været essentiel, da covid-19 vurderes som både en sundhedsmæssig og økonomisk trussel mod det

danske samfund. Staten har under covid-19 skulle anvende enorme ressourcer i form af eksempelvis hjælpepakker til virksomheder og øget beredskab i sundhedsvæsenet. Derfor har regeringen været nødsaget til at slå hårdere ned på lovovertrædelser, som er relateret til covid-19.

Det kunne have været en fordel, hvis regeringen havde været mere gennemsigtig fra start, da dette formentlig kunne have forebygget forvirring og frygt hos befolkningen, hvilket deltagerne har givet udtryk for. Ligeledes kunne regeringen have overvejet at inddrage befolkningen i større grad, hermed eksperter og andre aktører m.m. og hermed gjort klart, hvornår det var en politisk beslutning fremfor en sundhedsfaglig beslutning. Det ville have gjort det nemmere for befolkningen at vurdere, om det blot var regeringen som prøvede at fremme egen politik, eller om regeringen reelt set prøvede at gøre det bedste sundhedsmæssigt for befolkningen.

Det vurderes i projektet, at de sociale medier og politikernes ageren der på har medført en masse støj, som har forværret tonen og polariseringen. Regeringen kunne have overvejet at indgå i dialog med covid-19 kritikere for at give disse en oplevelse af at blive hørt og inddraget. Det virker til, at regeringen har overrumplet kritikere og bare har truffet beslutninger ud fra, hvad regeringen selv har fundet bedst.

5.2 Kritisk vurdering af projektets metode og teori

Metode

De valgte kvalitative forskningsmetoder, som er anvendt i dette projekt, vurderes som en optimal måde at undersøge vores problemformulering på. De valgte metoder har givet os mulighed for at komme i dybden med fænomener og begreber, som bl.a. berørte temaet polarisering under covid-19. De valgte kvalitative forskningsmetoder er mere dybdegående fremfor bredde, hvilket kan gøre det vanskeligt at generalisere vores forskningsresultater videre til den almene befolkning. Hvis vores formål havde været at kunne generalisere forskningsresultaterne til den generelle befolkning, så kunne man have anvendt en kvantitativ forskningsmetode i form af surveys. Dette havde givet mulighed for at få besvarelser fra væsentlig flere deltagere. Denne metode havde dog besværliggjort at opnå den ønskede nuancerede og dybdegående empiri som de kvalitative metoder gav mulighed for.

Vores vurdering er, at de valgte forskningsmetoder har givet os mulighed for at besvare vores problemformulering på trods af, at den kan synes en smule bred. Det vurderes dog, at problemformuleringen er blevet udspecificeret og konkretiseret under afsnittene: “Uddybelse af problemformulering” og “Begrebsafklaring”, hvilket har hjulpet med at indsnævre problemformuleringen og projektets fokus.

Deltagerobservationsstudie

Vi valgte at lave et deltagerobservationsstudie, hvilket gav os et indblik i og en grundlæggende forståelse af miljøet omkring modstandsbevægelsen “Men in Black”. Vi deltog i én demonstration, hvorfor den indsamlede empiri fra demonstrationen ikke kan defineres som generaliserende. Dog bygger projektet ikke alene på denne ene demonstration, hvorfor der kan argumenteres for, at deltagerobservationsstudiet blot har været et godt supplement til at opnå en forståelse af deltagerne og deres synspunkter. Havde vi valgt at deltage til flere demonstrationer, kan der argumenteres for, at vi kunne have opnået et mere nuanceret indblik og oplevelse af gruppen. Dog kan det ikke udelukkes, at demonstrationerne havde været anderledes fra gang til gang, og at det måske havde været andre problemstillinger, som fyldte hos deltagerne.

Interview

I løbet af projektet er fokuset blevet ændret undervejs, da der opstod udfordringer med at etablere kontakt til medlemmer fra “Men in Black”. Dette gjorde, at vi valgte at fokusere på den mere generelle polarisering i samfundet, hvorfor vi ændrede vores søgekriterier ift. interviewpersoner. Vi forsøgte at opnå en dyb forståelse af begge sider af den politiske og sociale polarisering, hvilket vi vurderer, at vi lykkedes med. Der kan dog argumenteres for, at vi skulle have fundet en deltager mere, som var for regeringen, for at opnå en mere nuanceret forståelse af polariseringen.

Under interviewene blev der til tider stillet flere spørgsmål i et spørgsmål, hvilket har kunne medføre oplevelsen af tvetydighed og forvirring hos deltagerne ift., hvad vi egentlig søgte af svar. Dette kan betegnes som en svaghed, men vores vurdering er, at det ikke havde en negativ effekt på vores interviews.

Grundet covid-19 pandemien foregik interviewene online. Det skabte til tider udfordringer med signalet, hvilket skabte forvirring og gjorde, at deltagerne skulle gentage sig selv flere gange. Dette kan defineres som en svaghed, fordi pointer og deltagerens rytme blev

forstyrret. Ligeledes gjorde onlineinterviewet, at der var en udfordring i relationen blandt interviewer og deltageren, da det ikke var muligt at anvende det nonverbale sprog til at få deltagerne til at slappe af og føle sig imødekommet. Dette kan have en betydning for, at nogle af deltagerne måske ikke har været trygge nok, hvorfor deltagerne kan formodes at være mere tilbageholdende i deres udsagn og perspektiver (Kvale & Brinkmann, 2015, 142). Dette kan påvirke projektets troværdighed. Dog kan onlineinterview være en fordel, da deltagerne har mulighed for at være i egen vante omgivelser, som formentlig vil kunne fremme tryghed og fjerne nervøsitet.

Teori

En svaghed ved at anvende Rosas teori om acceleration er, at den ikke tager højde for en pandemi såsom covid-19. Dette har betydet, at vi igennem vores indhentede empiri har fundet eksempler, som modsiger Rosas teori. Det ses eksempelvis at nogle af deltagerne, på trods af, at de lever i et accelerationssamfund, nu har mere tid til hverdagens opgaver og familie med mindre stress og jag. Vi vurderer dog stadig, at Rosas teori kan anvendes på andre punkter, f.eks. ift. teknologisk og social acceleration samt fremmedgørelsesbegrebet. Dette er især relevant ift. den forandring, der sker på de sociale medier og den måde, at politikerne fremmer sig selv og deres politik på.

I dette projekt har vi anvendt Honneths teorier om anerkendelse og uretsbevidsthed til bl.a. at forstå den følelse af frustration og uret, som deltagerne står tilbage med. Oplevelsen har været, at teorien har kunne give en forklaring på, hvorfor der er sket den stigende mistillid til regeringen hos dele af befolkningen. Ligeledes har vi kunne finde en forklaring på polariseringen i samfundet med inddragelse af Rosas teori, da der sker en del konkurrence i dagens samfund, som er et resultat af accelerationssamfundet. Dette ses igen ift. politikernes måde at fremme sig selv på, på de sociale medier, hvor der søges "likes" og anerkendelse. Dette kan der argumenteres for at give en "falsk form for anerkendelse" ud fra Honneths teori om anerkendelse. Teorien blev udviklet på et tidspunkt, hvor der ikke fandtes sociale medier, og måden, man opnåede anerkendelse på, på daværende tidspunkt, var, når to individer stod overfor hinanden, og altså ikke igennem "likes" på de sociale medier.

En svaghed ved Honneths teori er, at den ikke direkte referer til det moderne accelerationssamfund med hyppig brug af sociale medier. Dog vurderes teorien anvendelig og relevant, da der stadig ses en søgen efter anerkendelse i samfundet, hvor den retslige og solidariske anerkendelse er meget aktuel.

Ift. projektet og besvarelse af problemformuleringen kunne man også have valgt at inddrage andre teorier. Hertil kunne det have været relevant at overveje en teori, som handlede om magt, da deltagerne oplever, at regeringen har anvendt magt og tvang. Det kunne f.eks. være magtteorien fra Søren Christensen og Poul Erik D. Jensens bog (Christensen & Jensen, 2018). Disse beskriver både den direkte, indirekte og bevidsthedsregulerende magt, som ville være relevante til at kunne forklare, hvordan regeringen anvender sin magt overfor Folketinget og befolkningen. Dette da der ud fra deltagernes oplevelse har været tilbageholdt informationer, samt at regeringen har undladt at inddrage andre aktører i nogle af beslutningsprocesserne under covid-19.

En anden teori kunne have været Michel Foucaults (Foucault) magt teori, hvor denne teori kunne have været anvendt til at undersøge magtrelationen mellem pro regering og covid-19 skeptikere. Magtbegrebet er, ifølge Foucault, ikke kun begrænset til staten, men er produktiv blandt individernes relationer. Foucaults fortolkning af magt, disciplin og styring har ikke fokus på, hvor magten befinder sig, da den altid vil være produktiv og hænge sammen med viden (Villadsen, 2013, 341-344). Teorien kunne i høj grad have været anvendt til en dybdegående analyse af de opstået magtkampe om den gældende viden om covid-19. Her kunne man igen kombinere værket med acceleration og fremmedgørelse af Rosa for at undersøge effekten af fake news.

Jesper Tynells bog, "Mørkelygten", kunne have været anvendt til sekundærempiri, som omhandler embedsmænds arbejde til at fordreje tal og statistikker til politikernes fordel. I denne bog kan der argumenteres for, at det har været tilbageholdt informationer, og at politikere har anvendt sin magtposition i nogle sager (Gøtze & Rytter, 2014). I dette projekt har der været samme oplevelse ift. regeringens håndtering af covid-19.

5.3 Kritisk vurdering af projektets validitet og reliabilitet

Da projektet er metodisk kvalitativt, vil det kunne kritiseres for, at projektet som sådan ikke er generaliserbart (Jensen & Kvist, 2019, 55). Data er indsamlet fra fem forskellige cases, som langt hen ad vejen er kommet frem til de samme resultater. Dog kan der argumenteres for, at disse data ikke er tilstrækkelige nok til at kunne generalisere til den almene befolkning. Det har derfor været nødvendigt, for at sikre projektets kvalitet, at den primære empiri er blevet understøttet af den sekundære empiri, HOPE-projektet. Den indsamlede empiris

validitet øges, når empirien understøttes af HOPE-projektet, da vores empiri nemmere vil kunne generaliseres til den undersøgte population.

Udover generaliserbarhed er det ligeledes vigtigt at redegøre for projektets pålidelighed og robusthed (ibid, 56). Den indsamlede empiris reliabilitet vurderes pålidelig, da deltageres udsagn er sat i en relevant kontekst i projektets analyse. Dog ses de enkelte interviews ikke robuste nok, da fem andre cases formentligt ville have givet anderledes empiri og dermed et andet resultat. Vores cases understøttes dog af HOPE-projektet, hvis reliabilitet i sig selv er høj, da dens stikprøver er i en størrelsesorden stor nok til at sikre statistisk signifikante resultater. Dette betyder derfor, at den indsamlede empiri med understøttelse fra HOPE-projektet medfører en høj grad af reliabilitet ift. projektets resultater.

Udsagnene brugt i analysen er baseret på interviews af fem deltagere, hvorfor der ikke kan garanteres, at disses holdninger er repræsentative for den generelle befolkning. Dog har vi ved udvælgelse af deltagere forsøgt at opnå en varieret sammensætning af interviewpersoner. HOPE-projektet har også været inddraget, hvor der ses en rimelig overensstemmelse mellem HOPE-projektets resultater og interviewdeltageres udsagn. Da vi kombinerede dette med den anvendte teori, fik vi oplevelsen af, at det understøttede hinanden.

6.0 Konklusion

I dette projekt har vi forsøgt at besvare følgende problemformulering:

“Hvorfor er der opstået en mistillid til regeringen under covid-19, og hvorvidt har det ført til en social og politisk polarisering i det danske samfund?”.

Dette har vi gjort ved hjælp af fire arbejdsspørgsmål, som er opsat ud fra operationaliserede teoretiske begreber, hvoraf det første er: *“Hvilken betydning har regeringens håndtering af covid-19 haft for befolkningens følelse af inddragelse og anerkendelse?”*. En faktor, som hurtigt stod klart, var den manglende gennemsigthed fra regeringens side. Alle deltagerne gjorde det klart, at den manglende gennemsigthed spillede en stor rolle ift. deres oplevelse af regeringens håndtering af covid-19. Flere af deltagerne gav udtryk for, at de følte, at regeringen havde en skjult agenda, hvilket gav en følelse af manglende inddragelse. Eksempler på dette kunne være hastelovgivningen med mange hurtige beslutninger, den drastiske beslutning om mincksagen eller ændringer i måden, man statistisk optalte smittede med covid-19 uden videre forklaring. Vi kan konkludere, at alle deltagere havde en oplevelse af manglende transparens fra regeringens side.

En anden faktor, som spillede ind, var den manglende anerkendelse fra regeringens side. En af deltagerne gav udtryk for, at regeringen ikke anerkendte deres behov i form af manglende hjælpepakker, mens andre mente, at regeringen ikke anerkendte den frie ret til at demonstrere. Det skal dog siges, at det ikke var alle deltagere, som delte denne overbevisning.

Dette leder os imod vores andet arbejdsspørgsmål: *“Hvordan har befolkningen oplevet regeringens håndtering af covid-19?”*. Vi kan se igennem HOPE-projektet, at der er en faldende tillid til regeringen, især efter anden nedlukning. Dette stemmer overens med vores deltageres udsagn og holdninger. Mange føler, at de har fået frataget deres rettigheder og har en generel opfattelse af magtmisbrug. Dette kan vi konkludere som en følelse af uret og krænkelse. Flere nævner, at der ikke er belæg for regeringens beslutninger, og at de er truffet politisk fremfor sundhedsfagligt. De to deltagere, som deltog i demonstrationer, har yderligere en følelse af usynliggørelse, da de oplever, at regeringen usynliggør kritikere på de sociale medier og ikke anerkender dem. Denne holdning deles dog ikke af de tre andre deltagere. Vi kan ud fra dette konkludere, at vores interviewpersoner generelt set deler samme holdning, som respondenterne i HOPE-projektet.

Det tredje arbejdsspørgsmål lyder: *“Hvilken betydning har covid-19 haft på befolkningens hverdag?”*. Her så vi en klar frustration hos alle deltagerne som følge af de hastigt skiftende restriktioner, der implementeres. Deltagerne oplevede en følelse af indgreb i deres hverdag. Dette var for nogle af deltagerne svært at håndtere, da de ikke var omstillingsparate i det omfang, der krævedes af restriktionerne og dermed regeringen. Dog var dette ikke tilfældet for den studerende, der ikke havde svært at følge med.

Det sås under projektet, at der var delte meninger om restriktionernes nødvendighed, hvoraf nogle af deltagerne mente, at restriktionerne skulle afskaffes helt, og andre mente, at nogle af restriktionerne var til gavn for det danske samfunds sundhed.

Vi kan konkludere, at den teknologiske acceleration bidrog til de hurtigt skiftende restriktioner, som var mulig ved hjælp af pressemøder og opslag på både de etablerede medier samt de sociale medier. Ydermere kan der konkluderes, at ændringen af hverdagens tempo, hvor folk har haft mere tid derhjemme på grund af hjemsendelse, paradoksalt har skabt en stigning i stressniveauet, hvilket også har medført stigende psykisk sårbarhed. Dette understøttes af HOPE-projektet.

Vi vil nu konkludere på det fjerde og sidste arbejdsspørgsmål: *“Hvilken rolle har covid-19 haft for polariseringen af befolkningen?”*. Covid-19 har medført et stigende forbrug af sociale medier, og den teknologiske acceleration har derfor givet muligheden for, at flere debatter har kunne foregå på ikke-fysiske platforme. Dette har været med til at ændre den sociale forandring, da der ses en stigende tendens til en hårdere tone. Flere af deltagerne oplevede denne hårde tone og gav udtryk for, at modpolen overvejende bidrog til den dårlige debat. Dette gik dog begge veje ift. dem der var mod regeringen og pro regeringen. Vi kan ud fra dette konkludere, at debatten på de sociale medier er med til at skabe polarisering. Derudover har deltagerne givet udtryk for, at politikkerne også spiller en stor rolle for betydningen af den stigende polarisering ved at benytte de sociale medier til at fremme deres politik. Endvidere kan det konkluderes, at der er opstået en fremmedgørelse som følge af den ansigtsløse debat på internettet og de sociale medier. Dette har medført den hårde tone samt den manglende forståelse for både modparten og politikkerne.

7.0 Litteraturliste

Aarhus Universitet: "Observationsstudier", *Institut for kultur og samfund*,
<https://metodeguiden.au.dk/observationsstudier/> [24/3-2021]

Altinget (2021): "Inger Støjberg får endeligt svar fra Rigsretten i år", *Altinget*, udgivet 18. februar 2021, <https://www.alinget.dk/navnenyt/inger-stoejberg-faar-endeligt-svar-fra-rigsretten-i-aar> [18-05-2021]

Andersen, H. (2013): "Jürgen Habermas og Axel Honneth", *Klassisk og moderne samfundsteori*, af Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red.), 5. udgave, 4. oplag, Hans Reitzels Forlag

Bennedsen, M. et al. (2020): "Hjælpepakker redder titusindvis fra en fyreseddel", *Københavns Universitet*, udgivet 15. juni 2020,
https://nyheder.ku.dk/alle_nyheder/2020/06/hjaelpepakker-hjalp-os-undgaa-titusindvis-af-fyringer/#:~:text=Unders%C3%B8gelsen%20viser%2C%20at%20den%20mest,virksomhederne%20har%20benyttet%20sig%20af.&text=De%20virksomheder%2C%20der%20oplevedale%20tab,1%C3%B8n%20og%20fyrede%20andre%20ansatte [7/4-2021]

Bredgaard, T. et. al. (2020): "Nedlukningen - Corona-krisen, arbejdslivet og den mentale sundhed", *Aalborg Universitet*, udgivet d. 1. juli 2020,
<https://core.ac.uk/download/pdf/344940656.pdf> [7/4-2021]

Carlsbergfondet (2015): "Introduktion til Carlsbergfondet", *Carlsbergfondet*,
<https://www.carlsbergfondet.dk/da/Om-fondet/Carlsbergfondet/Introduktion-til-Carlsbergfondet> [05/04-2021]

Carlsbergfondet (2021): "Covid-19: Polarisering, ensomhed og mistriksel breder sig i det danske samfund", *Carlsbergfondet*, udgivet d. 11. februar 2021,
<https://www.carlsbergfondet.dk/da/Nyheder/Nyt-fra-fondet/Nyheder/Polarisering-ensomhed-og-mistriksel-breder-sig-i-det-danske-samfund> [17/05-2021]

Christensen, S. & Jensen, P. E. D. (2018): "Kontrol i det stille - Om magt og ledelse", 3. udgave, 7. oplag, Forlaget Samfundslitteratur

Den Danske Ordbog 1: "Mistillid", *Det Danske Sprog- Litteraturselskab*,
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=mistillid> [20/5-2021]

Den Danske Ordbog 2: "Polarisering", *Det Danske Sprog- Litteraturselskab*,
<https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=polarisering> [20/5-2021]

Ebdrup, N. (2012): "Hvad er hermeneutik?", *Videnskab.dk*, udgivet d. 15. februar 2012,
<https://videnskab.dk/kultur-samfund/hvad-er-hermeneutik> [20/05-2021]

Finne, K. (2021): "Omstridt 30-minutters-regel sløjfes fra torsdag", *Berlingske*, udgivet d. 4. maj 2021, <https://www.berlingske.dk/politik/omstridt-30-minutters-regel-sloejfes-fra-torsdag> [25/05-2021]

Folketinget (2021): "Håndteringen af covid-19 i foråret 2020", *Folketinget*, udgivet januar 2021, <https://www.ft.dk/-/media/sites/ft/pdf/publikationer/haandtering-af-covid19-foraar-2020.ashx> [17/05-2021]

Fossum, I. M. (2021): "Ny forskning i konsekvenser af coronavirus", *Aarhus BBS*, udgivet 19. marts 2020, <https://bss.au.dk/om-aarhus-bss/nyheder/vis/artikel/ny-forskning-i-konsekvenser-af-coronavirus/> [05/04-2021]

Frost, K. E. (2021): "Eksperter har vurderet håndteringen af corona: Her er hovedkonklusionerne", *Altinget*, udgivet 1. februar 2021,
<https://www.alinget.dk/sundhed/artikel/eksperter-har-vurderet-haandteringen-af-corona-her-er-hovedkonklusionerne> [18-05-2021]

Gøtze, M. & Rytter, J. E. (2014): "Politiske embedsmænd og demokratisk tusmørke", *Information*, udgivet d. 24. oktober 2014,
https://www.information.dk/indland/anmeldelse/2014/10/politiske-embedsmaend-demokratisk-tusmoerke?lst_tag [24/05-2021]

Holm, I. S. (2010): "Anerkendelse i ledelse", 1. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels Forlag, København

Honneth, A. (2003): "Behovet for anerkendelse", 1. udgave, Hans Reitzels Forlag, København

Jensen, M. D. & Kvist, J. (2019): "Hvordan laver man en stærk analysestrategi?", *Metoder i samfundsvidenskaberne*, af Catharina Juul Kristensen og M. Azhar Hussain (red). 2. udgave, Samfundslitteratur

Kragesteen, H. T. H. (2020): "Partier uenige om plan for genåbning: "Jeg frygter, vi kommer til at gå for hurtigt frem"", *Altinget*, udgivet 18. marts 2020, <https://www.alinget.dk/artikel/partier-uenige-om-plan-for-genaabning-jeg-frygter-vi-kommer-til-at-gaa-for-hurtigt-frem> [09/03-2021]

Kristensen, C. J. (2019): "Forskningsetik i samfundsvidenskaberne", *Metoder i samfundsvidenskaberne*, af Catharina Juul Kristensen og M. Azhar Hussain (red), 2. udgave, Samfundslitteratur

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015): "Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk", 3. udgave, 3. oplag, Hans Reitzels Forlag, København

Lindholt, M. F. & Petersen, M. B. (2021): "Politisk polarisering af holdninger og adfærd blandt danske borgere under COVID-19-pandemien", *Aarhus Universitet, HOPE- projektet*, udgivet d. 9. februar 2021, https://raw.githubusercontent.com/mariefly/HOPE/master/Politisk_polarisering_af_holdninger_og_adf%C3%A6rd_blandt_danske_borgere_under_COVID-19-pandemien_20210209.pdf [09/03-2021]

Lykkeberg, R. (2003): "Modstanden starter med foragt", *Information*, udgivet d. 23. august 2003, <https://www.information.dk/kultur/anmeldelse/2003/08/modstanden-starter-foragt> [12/4- 2021]

Mosbech, H. (2020): “Vi er gået ind i udmattelsesfasen. Så hvad gør vi, når danskerne begynder at give efter?”, *Zetland*, udgivet d. 29. april 2020, <https://www.zetland.dk/historie/sekdqjXG-a8dQKjjz-284be> [09/03-2021]

Mørch, Y. (2019): “Feltstudiet”, *Metoder i samfundsvidenskaberne*, af Catharina Juul Kristensen og M. Azhar Hussain (red), 2. udgave, Samfundslitteratur

Nørgaard, B. (2005): “Axel Honneth og en teori om anerkendelse”, *Tidsskrift for Socialpædagogik*, nr. 16, s. 63-70.

https://socialpaedagogik.dk/udvalgte_artikler/britta_noergaard_axel_honneth_og_en_teor_i_om_ankendelse.pdf

Olesen, S, F. (2020): “Krifa: Regeringen misbruger den danske model i coronatiltag”, *Altinget*, udgivet 27. september 2020, <https://www.alinget.dk/artikel/krifa-regeringen-misbruger-den-danske-model-i-coronatiltag> [17/05-2021]

Petersen, M. B. & Roepstorff, A. (2021): “Danskernes adfærd og holdning til corona-epidemien d. 23. april 2021”, *Aarhus Universitet*, HOPE-projektet, udgivet d. 23. april 2021, https://hope-project.dk/#/rep`orts/danskernes_adfaerd_og_holdninger [09/05-2021]

Petersen, M. B. (2019): “ROPH: Center for research on online political hostility”, *Carlsbergfondet*, https://www.carlsbergfondet.dk/da/Forskningsaktiviteter/Bevillingsstatistik/Bevillingsoversigt/CF18_1108_Michael-Bang-Petersen?fbclid=IwAR1oAk6bSgeFg1v_1_haMLyVuOialLwVJg_xLVFLDa9HBiqQwanRwTP2f7k [20/04-2021]

Pedersen, B. D. (2021), “Mette Frederiksen for en rigsretssag Nu”, *Folketinget*, udgivet d. 8. januar 2021, <https://www.borgerforslag.dk/se-og-stoet-forslag/?Id=FT-06220> [21/05-2021]

Poulsen, B. (2019): “Semistrukturerede interviews”, *Metoder i samfundsvidenskaberne*, af Catharina Juul Kristensen og M. Azhar Hussain (red), 2. udgave, Samfundslitteratur

Rabøl, L. B. (2020): “Ekspert forklarer: Derfor får coronavirus os til at udskamme hinanden”, TV 2, udgivet d. 28. marts 2020, <https://nyheder.tv2.dk/2020-03-28-ekspert-forklarer-derfor-faar-coronavirus-os-til-at-udskamme-hinanden> [03/05-2021]

Ramsay, A. (2013): “Frankfurterskolen”, *Klassisk og moderne samfundsteori*, af Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red.). 5 udgave, Hans Reitzels Forlag

Regeringen (2020): “Statsministeren: Der bliver brug for, at vi hjælper hinanden”, *Statsministeriet*, udgivet d. 11. marts 2020, <https://www.regeringen.dk/nyheder/2020/pressemoede-11-marts-i-spejlsalen/> [09/03-2021]

Retsinformation (2020): “Lov om epidemier m.v. epidemiloven”, *Retsinformation*, Lov nr. 285, udgivet d. 27. marts 2021, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/285> [09/03-2021]

Rosa, H. (2014): “Fremmedgørelse og acceleration”, 1. udgave, 3. oplag, Hans Reitzels Forlag, København

Sjöberg, A. (2021): “Men in Black håber at blive en folkelig bevægelse”, *Politiken*, udgivet d. 7. februar 2021, <https://politiken.dk/indland/art8093300/Men-In-Black-h%C3%A5ber-at-blive-en-folkelig-bev%C3%A6gelse.-L%C3%B8rdagens-demonstration-i-K%C3%B8benhavn-viste-at-den-udvikling-lader-til-at-v%C3%A6re-i-gang> [09/03-2021]

SMVdanmark (2021): “Nedlukning af liberale erhverv koster 20 mio. Kr. Dagligt”, *SMVdanmark*, udgivet d. 22. marts 2021, <https://smvdanmark.dk/analyser/temaanalyser/nedlukning-af-liberale-erhverv-koster-20-mio-kr-daglig> [7/4-2021]

TV 2 (2021): “Mænd i sort”, *Station 2*, udgivet d. 8. marts 2021, <https://play.tv2.dk/programmer/dokumentar/serier/station-2/maend-i-sort-239320> [15/02-2021]

Stie, H. & Bohr, J. K. (2020): “Minkavler lægger sag an mod Fødevarestyrelsen: - Jeg føler mig magtesløs”, TV 2, udgivet d. 12. november 2020, <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2020->

[11-12-minkavler-laegger-sag-an-mod-foedevarestyrelsen-jeg-foeler-mig-magtesloes](#) [14/04-2021]

Søe, C. E. (2021): “De lave smittetal retfærdiggør ikke, at butikkerne fortsat skal være lukkede, siger frisør, der selv holder åbent fra mandag.” *TV2*, udgivet d. 14. februar 2021, <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2021-02-14-frisoer-foeler-sig-holdt-for-nar-nu-aabner-hun-og-en-raekke-butikker-i-protest> [21/04-2021]

Toft, C. (2020): “Her er den nye coronahastelov: Mulighed for tvangsvaccination og forbud mod offentlig transport”, *Altinget*, udgivet d. 13. marts 2020, <https://www.alinget.dk/artikel/her-er-den-nye-corona-hastelov-mulighed-for-tvangsvaccination-og-forbud-mod-offentlig-transport> [09/03-2021]

Villadsen, K. (2013): “Michel Foucault”, *Klassisk og moderne samfundsteori*, af Heine Andersen og Lars Bo Kaspersen (red.). 5 udgave, Hans Reitzels Forlag

Willig, R. (2003): “Indledning ved Rasmus Willig” (red), *Behovet for anerkendelse*, af Axel Honneth, 1. udgave, Hans Reitzels Forlag, København

Willig, R. (2014): “Introduktion til den danske udgave v/Rasmus Willig”, *Fremmedgørelse og acceleration*, af Hartmus Rosa, 1. udgave, 3. oplag, Hans Reitzels Forlag, København

Willig, R. & Petersen, A. (2001): “Interview med Axel Honneth: Om sociologiens rolle i anerkendelsesteorien”, *Distinktion: Scandinavian Journal of Social Theory*, nr. 3, s. 103-110, udgivet d. 1. marts, <https://doi.org/10.1080/1600910X.2001.9672803> [20/04-2021]